

KRAUJO DONORŲ REGISTRO 2025 M. DUOMENYS

Statistinis leidinys

Vilnius, 2026

TURINYS

Įžanga.....	3
Sąvokos.....	4
1. Registro duomenys apie įregistruotus asmenis.....	6
2. Duomenys apie kraujo donorus	6
2.1. Kraujo donorų aktyvumas	10
2.2. Kraujo donoriai pagal lytį ir amžiaus grupes.....	12
2.3. Vienkartiniai, nuolatiniai ir pakartotiniai donoriai.....	14
2.4. Pirmakarčiai kraujo donoriai	16
3. Donacijos Lietuvoje.....	19
3.1. Donacijos savivaldybėse	20
3.2. Donacijos ir jų rūšys kraujo donorystės įstaigose.....	23
3.3. Donacijos pagal kraujo donorų amžių ir lytį	24
3.4. Atlygintinos ir neatlygintinos donacijos	27
4. Kraujo donorystės laikinas atidėjimas ir uždraudimas.....	28
4.1. Kraujo donorystės laikino atidėjimo atvejai ir priežastys.....	29
4.2. Kraujo donorystės uždraudimo atvejai ir priežastys.....	30
5. Kraujo donorų ištyrimas dėl infekcijų.....	32
5.1. Patvirtinti infekcijų žymenys	32
5.2. Infekcijų pasiskirstymas tarp kraujo donorų.....	34
Literatūra	38

ĮVERTINKITE LEIDINIO KOKYBĘ

Rengėjas Higienos instituto Sveikatos informacijos centro Informacinių sistemų skyrius

Svetlana Bogdanova, el. p. svetlana.bogdanova@hi.lt

Higienos institutas, Studentų g. 45A, LT-08107 Vilnius

Tel. +370 5 262 4583, faks. +370 5 262 4663, el. paštas institutas@hi.lt

[Facebook](#) [LinkedIn](#) [Youtube](#)

Kraujo donorystė – priemonių visuma, apimanti visuomenės skatinimą duoti kraujo, donorų atranką, kraujo ir jo komponentų surinkimą ir ištyrimą, neatsižvelgiant į tai, kokiam tikslui jie būtų naudojami, taip pat transfuzijai naudojamo kraujo ir jo komponentų perdirbimą, laikymą ir paskirstymą.

Pasaulio sveikatos organizacijos duomenimis, kasmet pasaulyje surenkama apie 120,4 mln. kraujo donacijų, iš kurių 36 proc. užregistruojama dideles pajamas gaunančiose šalyse (angl. *High-income countries*), prie kurių priskiriama ir Lietuva. Šiose šalyse, kuriose gyvena apie 15 proc. pasaulio gyventojų, 100 proc. kraujo atsargų tiekia savanoriški neatlygintini donoriai.

Kasmet birželio 14-ąją minima Pasaulinė kraujo donorų diena. Šią dieną atkreipiamas dėmesys į visus asmenis, savanoriškai ir neatlygintinai duodančius kraujo, ir dėkojama už jų kilnų indėlį saugant žmonių sveikatą ir gelbstint gyvybes.

Kraujo donorų registro (toliau – Registras) paskirtis – registruoti Lietuvos Respublikos kraujo ir kraujo sudėtinių dalių donorus (toliau – kraujo donoriai), rinkti, kaupti, apdoroti, sisteminti, saugoti ir teikti fiziniams bei juridiniams asmenims Registro duomenis ir dokumentus, atlikti kitus Registro duomenų tvarkymo veiksmus. Registre duomenys apie šalies kraujo donorus ir atliktas donacijas kaupiami nuo 2012 m. birželio 1 d.

Pagrindinis Registro tvarkytojas – Higienos institutas, kiti Registro tvarkytojai – licencijuotos kraujo donorystės įstaigos (toliau – KDĮ): VŠĮ Nacionalinis kraujo centras, VŠĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikos ir Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė VŠĮ Kauno klinikos.

Leidinyje pateikta Registro 2025 m. statistinė informacija apie šalies kraujo donorus (pagal lytį, amžiaus grupes, pasiskirstymą savivaldybėse, atliktų donacijų skaičių, tam tikrų kraujo tyrimų rezultatus ir kt.) ir atliktas donacijas (pagal donorų lytį ir amžių, pasiskirstymą savivaldybėse, atlygintinumą, laikino atidėjimo ir uždraudimo priežastis ir kt.).

Sąvokos

1. **Donacija** – kraujo ar jo sudėtinių dalių davimas.
2. **Kraujo donoras** – sveikas asmuo, kurio sveikatos būklė atitinka Sveikatos apsaugos ministerijos nustatytus reikalavimus, savanoriškai duodantis kraujo ar kraujo sudėtinių dalių (toliau – kraujas).
3. **Kraujo donorystės įstaiga** – Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka licencijuota valstybės asmens sveikatos priežiūros viešoji įstaiga ar jos padalinys, atsakingi už kraujo ar jo komponentų surinkimą ir ištyrimą, neatsižvelgiant į tai, kokiam tikslui bus naudojamas kraujas ar jo komponentai, ir už kraujo ir jo komponentų surinkimą, ištyrimą, perdirbimą, laikymą ir paskirstymą, jeigu kraujas ir jo komponentai naudojami transfuzijai, arba Lietuvos Respublikos teisės aktų nustatyta tvarka licencijuota įmonė, atsakinga už plazmos, naudojamos tik kaip pradinė medžiaga vaistiniams preparatams gaminti, surinkimą ir ištyrimą. Į šią sąvoką neįeina ligoninių kraujo bankai.
4. **Nuolatinis donoras** – asmuo, reguliariai (ne rečiau kaip 2 kartus per paskutinius 24 mėn., iš kurių 1 kartą per paskutinius 12 mėn.) duodantis kraujo ar jo sudėtinių dalių.
5. **Pakartotinis donoras** – asmuo, kuris ataskaitiniu laikotarpiu kraujo davė vieną kartą, o prieš tai donavo anksčiau nei prieš 24 mėnesius, skaičiuojant nuo ataskaitinio laikotarpio pabaigos.
6. **Pirmakartis donoras** – asmuo, ataskaitiniu laikotarpiu kraujo ar jo sudėtinių dalių davęs pirmą kartą gyvenime, nepriklausomai nuo to, kiek kartų donavo vėliau ataskaitiniu laikotarpiu.
7. **Vienkartinis donoras** – asmuo, ataskaitiniu laikotarpiu kraujo ar jo sudėtinių dalių davęs pirmą kartą gyvenime ir tik vieną kartą ataskaitiniu laikotarpiu.
8. **Pirminė donacija** – kraujo ar jo sudėtinių dalių davimas pirmą kartą gyvenime.
9. **Pakartotinė donacija** – ne pirmą kartą gyvenime duodamas kraujas ar jo sudėtinės dalys.
10. **Registre įregistruoti asmenys** – asmenys, kurių asmens duomenys ataskaitiniu laikotarpiu įrašyti į Registro duomenų bazę, jiems suteikiant identifikavimo numerį.

11. **Registre užregistruoti asmenys** – Registre įregistruoti asmenys, ataskaitiniu laikotarpiu davę kraujo arba medicininės atrankos metu donorystė jiems buvo atidėta arba uždrausta.

12. **Apsirūpinimo krauju šalyje rodikliai:**

$$12.1. \text{ Donorų skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų} = \frac{\text{Donorų skaičius}}{\text{Vidutinis metinis gyventojų skaičius}} \times 1\,000$$

$$12.2. \text{ Donacijų skaičius, tenkantis 1 000 gyventojų} = \frac{\text{Donacijų skaičius}}{\text{Vidutinis metinis gyventojų skaičius}} \times 1\,000$$

13. **Kraujo donorų aktyvumo rodikliai:**

$$13.1. \text{ Vidutinis donacijų skaičius, tenkantis vienam kraujo donorui} = \frac{\text{Donacijų skaičius}}{\text{Donorų skaičius}}$$

$$13.2. \text{ Donacijų skaičius, tenkantis 1 000 kraujo donorų} = \frac{\text{Donacijų skaičius}}{\text{Donorų skaičius}} \times 1\,000$$

14. **Infekcijų (sifilio, hepatitų C ir B, ŽIV) žymenų dažnis** – per ataskaitinį laikotarpį patvirtintų infekcijų žymenų skaičius, tenkantis 100 000 donorų. Šis rodiklis skaičiuojamas atskirai tarp pirmakarčių ir nuolatinių / pakartotinių donorų.

$$d = \frac{A}{D} \times 100\,000,$$

kur:

d – patvirtintų konkrečios infekcijos žymenų dažnis konkrečioje donorų populiacijoje;

A – per ataskaitinį laikotarpį patvirtintų infekcijų žymenų skaičius konkrečioje donorų populiacijoje;

D – per ataskaitinį laikotarpį užregistruotų donorų skaičius konkrečioje populiacijoje.

1. Registro duomenys apie įregistruotus asmenis

2025 m. Registre įregistruoti 12 733 asmenys (2024 m. – 14 125 asmenys). Nuo duomenų kaupimo Registre pradžios (2012 m. birželio 1 d.) iki 2025 m. gruodžio 31 d. Registre įregistruoti 324 968 asmenys (1 lentelė).

1 lentelė. Registre įregistruoti asmenys

Rodiklio pavadinimas	Absoliutus skaičius	
	2024 m.	2025 m.
Įregistruotų asmenų skaičius (nuo 2012-06-01 iki atitinkamų metų pabaigos)	319 185	324 968
Įregistruotų asmenų skaičius	14 125	12 733

2. Duomenys apie kraujo donorus

Registre užregistruoti asmenys – asmenys, per ataskaitinį laikotarpį davę kraujo ar kraujo sudėtinių dalių (t. y. kraujo donorai), ir asmenys, kuriems medicininės atrankos metu donorystė atidėta arba uždrausta.

Kraujo donorai pagal kraujo davimo dažnumą ir periodiškumą skirstomi į vienkartinius, pakartotinius ir nuolatinius. *Vienkartinia*is donorais laikomi donorai, kurie ataskaitiniu laikotarpiu kraujo davė pirmą kartą gyvenime ir vienintelį kartą ataskaitiniu laikotarpiu, *pakartotinia*is – donorai, kurie ataskaitiniu laikotarpiu kraujo davė vieną kartą, o prieš tai donavę anksčiau nei prieš dvejus metus, skaičiuojant nuo ataskaitinio laikotarpio pabaigos, *nuolatinia*is – donorai, kurie kraujo davė reguliariai (ne rečiau kaip du kartus per paskutinius dvejus metus, iš kurių vieną kartą per paskutinius 12 mėn., skaičiuojant nuo ataskaitinio laikotarpio pabaigos). *Pirmakarčiais kraujo donorais* laikomi asmenys, kurių pirmoji donacija gyvenime buvo ataskaitiniu laikotarpiu, nepriklausomai nuo to, kiek kartų jie donavo vėliau per šį laikotarpį. Pirmakarčių donorų imtį sudaro visi vienkartiniai ir dalis nuolatinių donorų.

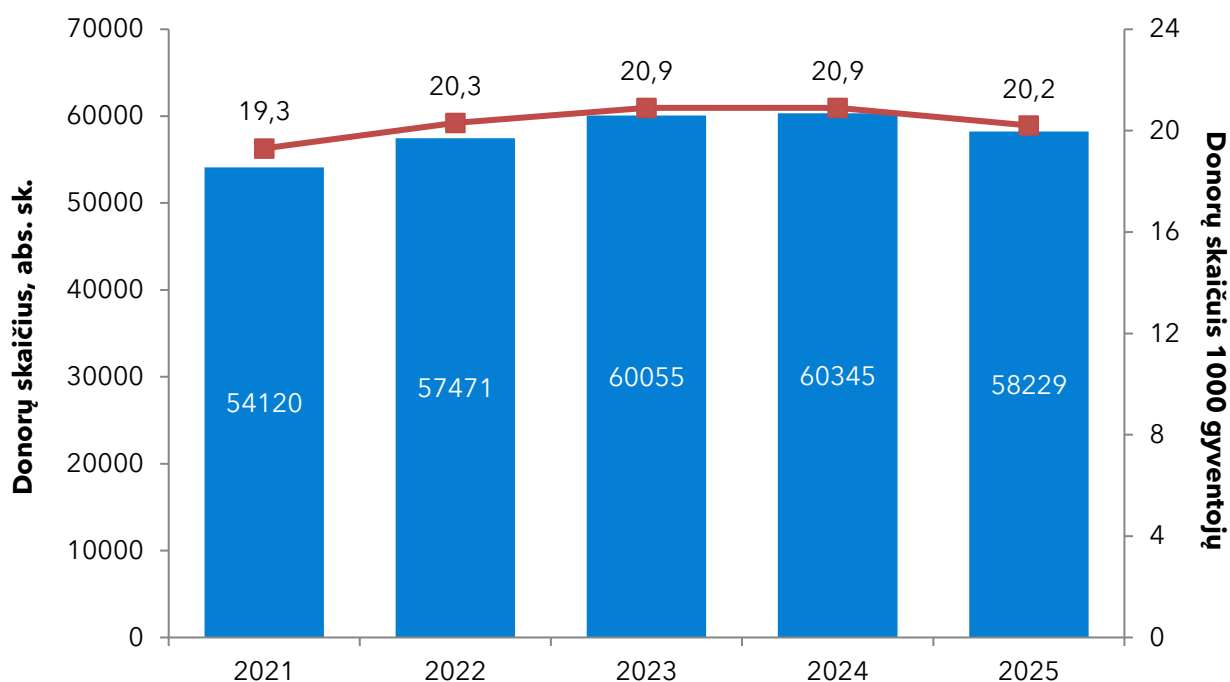
Nuo duomenų kaupimo Registre pradžios (2012 m. birželio 1 d.) iki 2025 m. gruodžio 31 d. Registre užregistruota 280 478 kraujo donorų. 2025 m. Registre užregistruoti 64 140 asmenų, pageidaujančių duoti kraujo ar kraujo sudėtinių dalių, iš kurių kraujo ar jo sudėtinių dalių davė 58 229 asmenys – 1 000-čiui šalies gyventojų

teko 20,2 kraujo donorų. Pirmakarčiai donorai sudarė 17,3 proc. (3,5/1000 gyventojų) visų 2025 m. užregistruotų donorų (2 lentelė).

2 lentelė. 2025 m. Registre užregistruoti asmenys

Rodiklio pavadinimas	Abs. sk.	Rodiklis 1 000 gyventojų
Asmenų, pageidaujančių duoti kraujo ar kraujo sudėtinių dalių, skaičius	64 140	22,2
Kraujo donorų skaičius Iš jų:	58 229	20,2
vienartiniai donorai	7 568	2,6
nuolatiniai donorai	42 903	14,8
pakartotiniai donorai	7 758	2,7
Pirmakarčiai kraujo donorai	10 078	3,5

Donorų skaičius, tenkantis 1 000-čiui gyventojų, parodo šalies gebėjimą apsirūpinti krauju ir jo komponentais. Šio rodiklio pokytis 2021–2025 m. pavaizduotas 1 pav.

1 pav. Kraujo donorų skaičius 2021–2025 m.

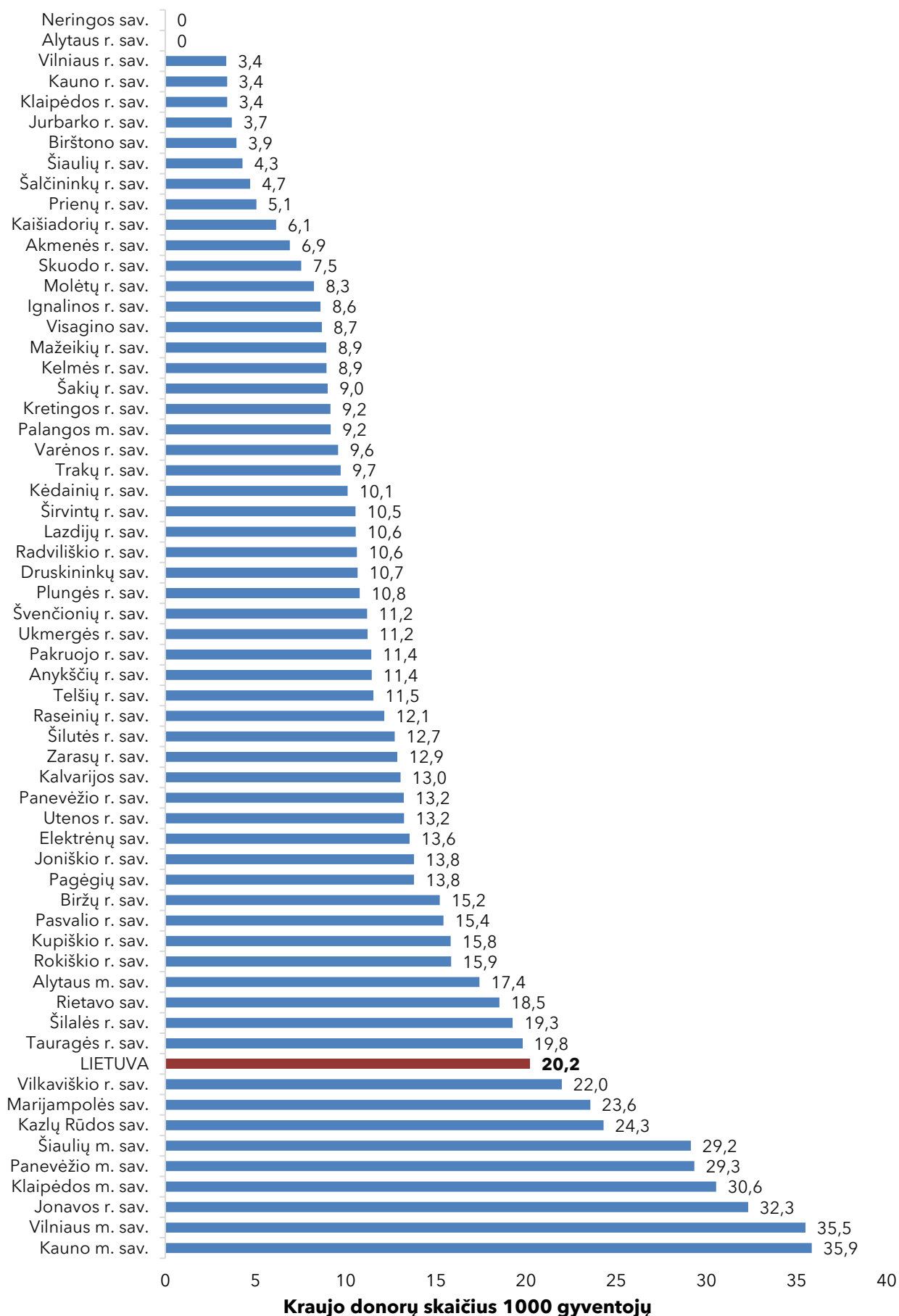
Didžiausiu donorų skaičiumi, tenkančiu 1 000-iui savivaldybės gyventojų, išsiskyrė Kauno m. (35,9/1000 gyventojų), Vilniaus m. (35,5/1000 gyventojų), Jonavos r. (32,3/1000 gyventojų), Klaipėdos m. (30,6/1000 gyventojų), Panevėžio m. (29,3/1000

gyventojų) ir Šiaulių m. (29,2/1000 gyventojų) savivaldybės. Jų rodikliai gerokai viršijo bendrą Lietuvos rodiklį (20,2/1000 šalies gyventojų).

Mažiausias rodiklis – 3,4 donoro 1 000-iui savivaldybės gyventojų – nustatytas Kauno r., Klaipėdos r., ir Vilniaus r. savivaldybėse. Alytaus r. ir Neringos savivaldybėse registruotų donorų nebuvo (3 lentelė, 2 pav.).

3 lentelė. Donorų skaičius Lietuvos savivaldybėse 2025 m.

Eil. nr.	Savivaldybės pavadinimas	Donorai		Eil. nr.	Savivaldybės pavadinimas	Donorai	
		Abs. sk.	1000 gyv.			Abs. sk.	1000 gyv.
1.	Kauno m. sav.	10 880	35,9	31.	Švenčionių r. sav.	237	11,2
2.	Vilniaus m. sav.	21 766	35,5	32.	Plungės r. sav.	351	10,8
3.	Jonavos r. sav.	1 341	32,3	33.	Druskininkų sav.	213	10,7
4.	Klaipėdos m. sav.	4 904	30,6	34.	Radviliškio r. sav.	358	10,6
5.	Panevėžio m. sav.	2 496	29,3	35.	Lazdijų r. sav.	177	10,6
6.	Šiaulių m. sav.	3 250	29,2	36.	Širvintų r. sav.	153	10,5
7.	Kazlų Rūdos sav.	262	24,3	37.	Kėdainių r. sav.	458	10,1
8.	Marijampolės sav.	1 269	23,6	38.	Trakų r. sav.	340	9,7
9.	Vilkaviškio r. sav.	732	22,0	39.	Varėnos r. sav.	187	9,6
10.	Tauragės r. sav.	738	19,8	40.	Palangos m. sav.	173	9,2
11.	Šilalės r. sav.	391	19,3	41.	Kretingos r. sav.	342	9,2
12.	Rietavo sav.	130	18,5	42.	Šakių r. sav.	225	9,0
13.	Alytaus m. sav.	877	17,4	43.	Kelmės r. sav.	213	8,9
14.	Rokiškio r. sav.	421	15,9	44.	Mažeikių r. sav.	458	8,9
15.	Kupiškio r. sav.	242	15,8	45.	Visagino sav.	167	8,7
16.	Pasvalio r. sav.	331	15,4	46.	Ignalinos r. sav.	115	8,6
17.	Biržų r. sav.	328	15,2	47.	Molėtų r. sav.	133	8,3
18.	Pagėgių sav.	95	13,8	48.	Skuodo r. sav.	112	7,5
19.	Joniškio r. sav.	274	13,8	49.	Akmenės r. sav.	130	6,9
20.	Elektrėnų sav.	334	13,6	50.	Kaišiadorių r. sav.	174	6,1
21.	Utenos r. sav.	493	13,2	51.	Prienų r. sav.	123	5,1
22.	Panevėžio r. sav.	468	13,2	52.	Šalčininkų r. sav.	140	4,7
23.	Kalvarijos sav.	124	13,0	53.	Šiaulių r. sav.	172	4,3
24.	Zarasų r. sav.	178	12,9	54.	Birštono sav.	16	3,9
25.	Šilutės r. sav.	484	12,7	55.	Jurbarko r. sav.	92	3,7
26.	Raseinių r. sav.	355	12,1	56.	Klaipėdos r. sav.	242	3,4
27.	Telšių r. sav.	441	11,5	57.	Kauno r. sav.	381	3,4
28.	Anykščių r. sav.	249	11,4	58.	Vilniaus r. sav.	372	3,4
29.	Pakruojo r. sav.	199	11,4	59.	Alytaus r. sav.	0	0
30.	Ukmergės r. sav.	389	11,2	60.	Neringos sav.	0	0

2 pav. Kraujo donorų skaičius 1 000-iui gyventojų Lietuvos savivaldybėse 2025 m.

Pasaulio sveikatos organizacijos (toliau – PSO) duomenimis, tam, kad šalis galėtų savarankiškai apsirūpinti krauju ir jo produktais, būtina, jog kraujo duotų 2–6 proc. šalies gyventojų. Lietuvoje 2025 m. kraujo ar jo sudėtinių dalių davė 2,0 proc. visų šalies gyventojų (2024 m. – 2,1 proc.).

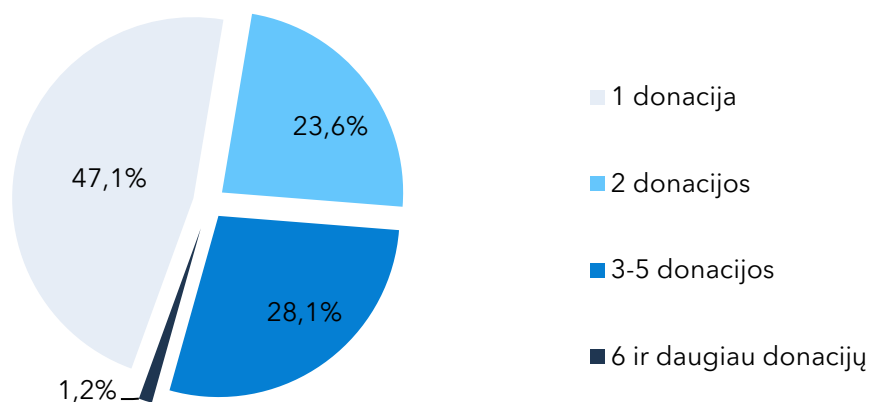
2.1. Kraujo donorų aktyvumas

Kraujo donorų aktyvumo įvertinimo rodikliu laikomas donacijų, tenkančių vienam kraujo donorui, skaičius. 2025 m. vienam donorui teko vidutiniškai 2,0 donacijos (2024 m. – 1,95 donacijos). Lietuvos kraujo donorystės įtaigose kraujo ir kraujo sudėtinių dalių paėmimo iš donorų kriterijai, davimo dozės ir dažnumas nustatyti vadovaujantis Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. vasario 4 d. įsakymu Nr. V-84 „Dėl kraujo ir kraujo sudėtinių dalių donorų sveikatos tikrinimo ir donorų kraujo ir kraujo sudėtinių dalių paėmimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Didesnis vienam kraujo donorui tenkančių donacijų skaičius per metus parodo ir didesnę kraujo donorų aktyvumą.

Registro duomenimis, 2025 m. 27 419 (47,1 proc.) donorų kraujo ar jo sudėtinių dalių davė vieną kartą, 13 725 (23,6 proc.) donorai – du kartus, 1 975 (3,4 proc.) donorai – penkis kartus, 21 (0,04 proc.) – 10 kartų, 8 donorai donavo 20 kartų ir dažniau, išlaikydami nustatytus minimalius laiko tarpus tarp donacijų (4 lentelė, 3 pav.).

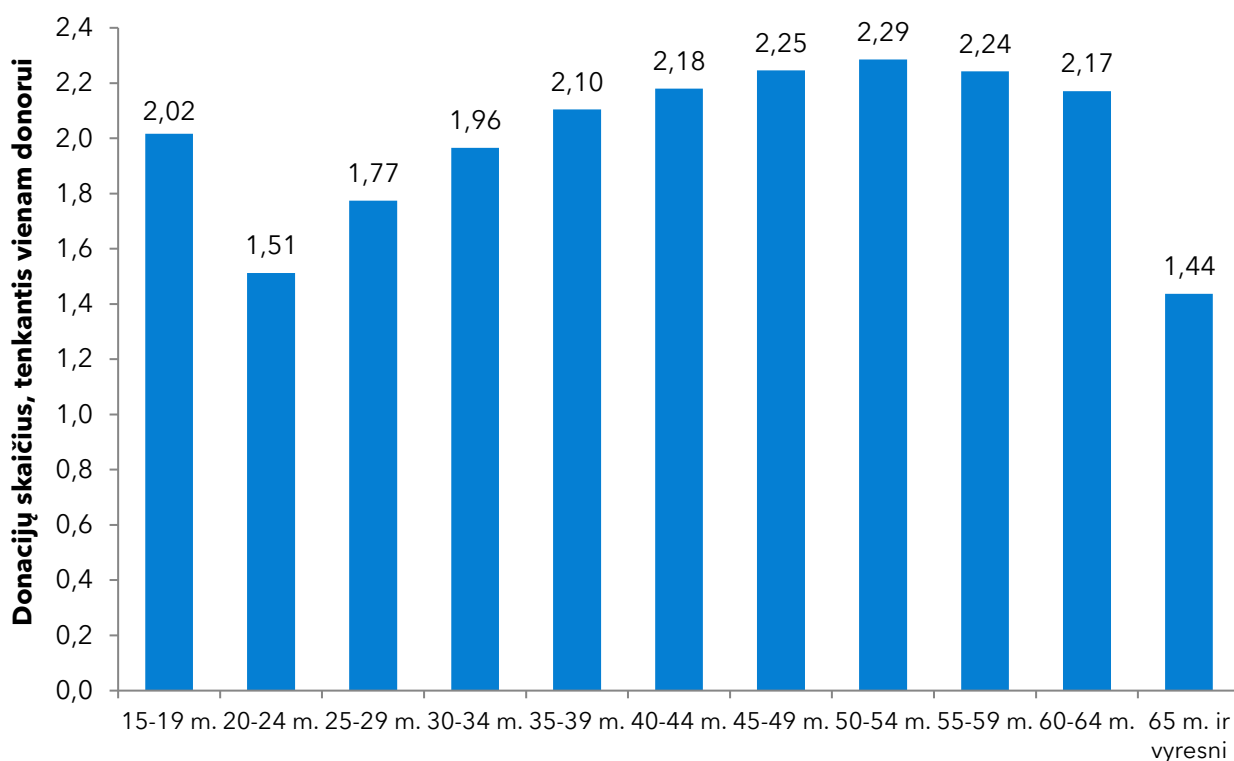
4 lentelė. Donorų ir jų donacijų skaičius 2025 m.

Donorų sk.	1	2	2	2	1	5	5	5	8	10	9	8	10	12	21	29	36	51	501	1975	5323	9069	13725	27419
Donacijų sk.	25	24	22	21	20	19	18	17	16	15	14	13	12	11	10	9	8	7	6	5	4	3	2	1

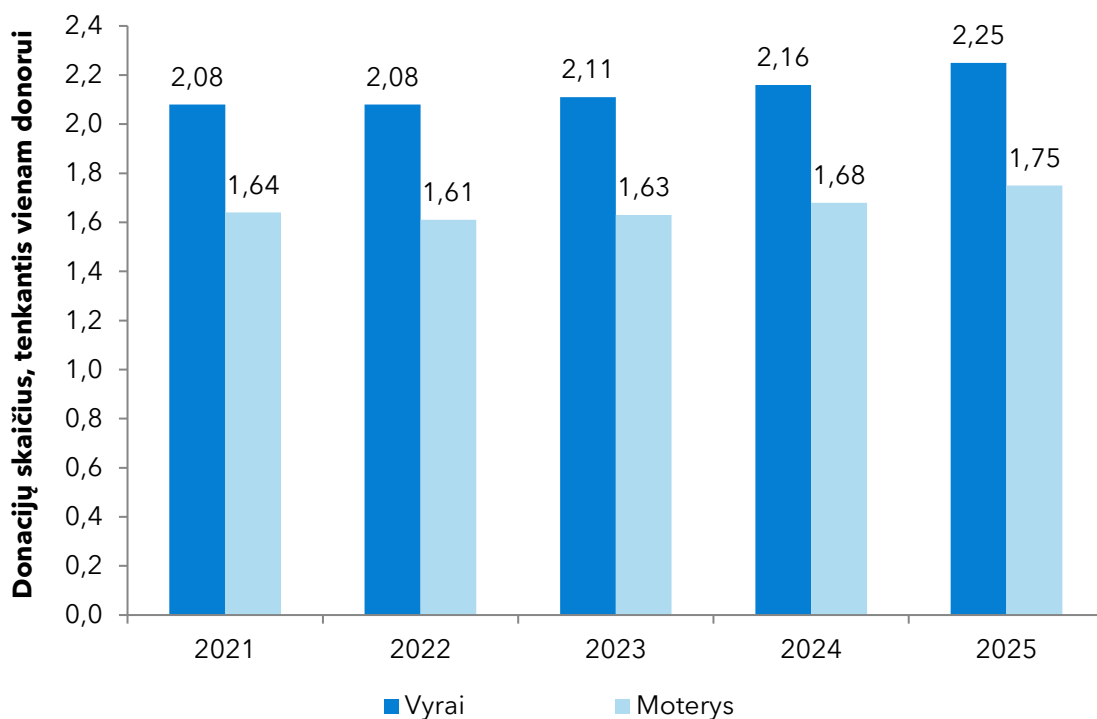
3 pav. Donorų pasiskirstymas pagal donacijų skaičių 2025 m. (proc.)

Donorų aktyvumo pagal amžiaus grupes analizė parodė, kad 2025 m. aktyviausiai donavo 50–54 m. amžiaus donorai – vidutiniškai vienam šios amžiaus grupės donorui teko 2,29 donacijos. Jie sudarė 9,8 proc. visų 2025 m. užregistruotų donorų. Toliau pagal aktyvumą sekė 45–49 m. amžiaus donorai (vidutiniškai 2,25 donacijos; 12,7 proc. visų donorų) ir 55–59 m. amžiaus donorai (vidutiniškai 2,24 donacijos; 6,2 proc. visų donorų) (4 pav.).

4 pav. Donorų aktyvumas (donacijų skaičius, tenkantis vienam kraujo donorui) pagal amžiaus grupes 2025 m.

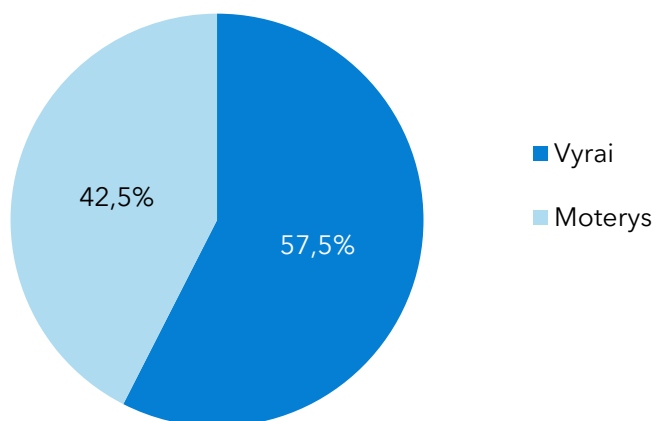
Analizuojant donorų aktyvumą pagal lytį nustatyta, kad šalies kraujo donorystės įstaigose vyrai kraują duoda aktyviau nei moterys. Pastarųjų penkerių metų (2021–2025 m.) duomenimis, donorų aktyvumas didėjo tiek tarp vyrų, tiek tarp moterų: vyrų donorų aktyvumo rodiklis padidėjo nuo 2,08 iki 2,25, o moterų – nuo 1,64 iki 1,75 (5 pav.).

5 pav. Donorų aktyvumas (donacijų skaičius, tenkantis vienam kraujo donorui) pagal lytį 2021–2025 m.

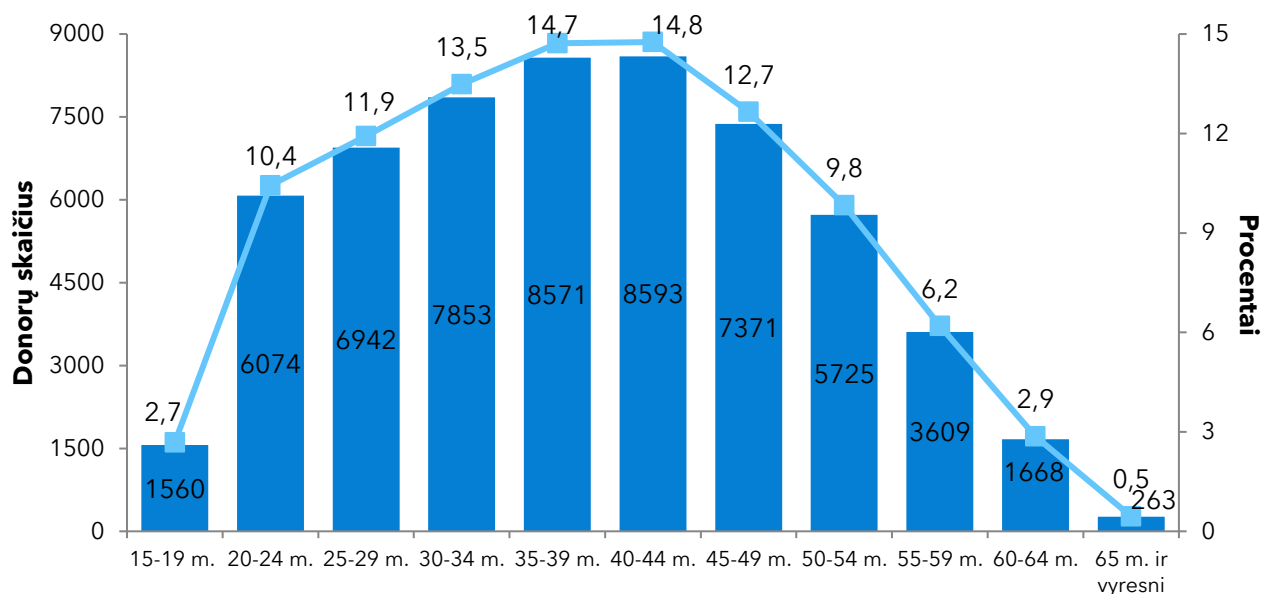
2.2. Kraujo donoriai pagal lytį ir amžiaus grupes

Tarp 2025 m. Registre užregistruotų donorų 57,5 proc. (33 474) sudarė vyrai ir 42,5 proc. (24 755) – moterys (2024 m. – atitinkamai 56,3 proc. ir 43,7 proc.) (6 pav.).

6 pav. Kraujo donorų pasiskirstymas pagal lytį 2025 m. (proc.)

Daugiausiai donorų buvo 40–44 m. amžiaus, jie sudarė 14,8 proc. visų užregistruotų donorų (2024 m. – 14,1 proc.). Didėjant amžiui, donorų skaičius mažėja – 50–54 metų amžiaus donoriai sudarė 9,8 proc., o 60–64 metų amžiaus – 2,9 proc. visų donorų (7 pav.).

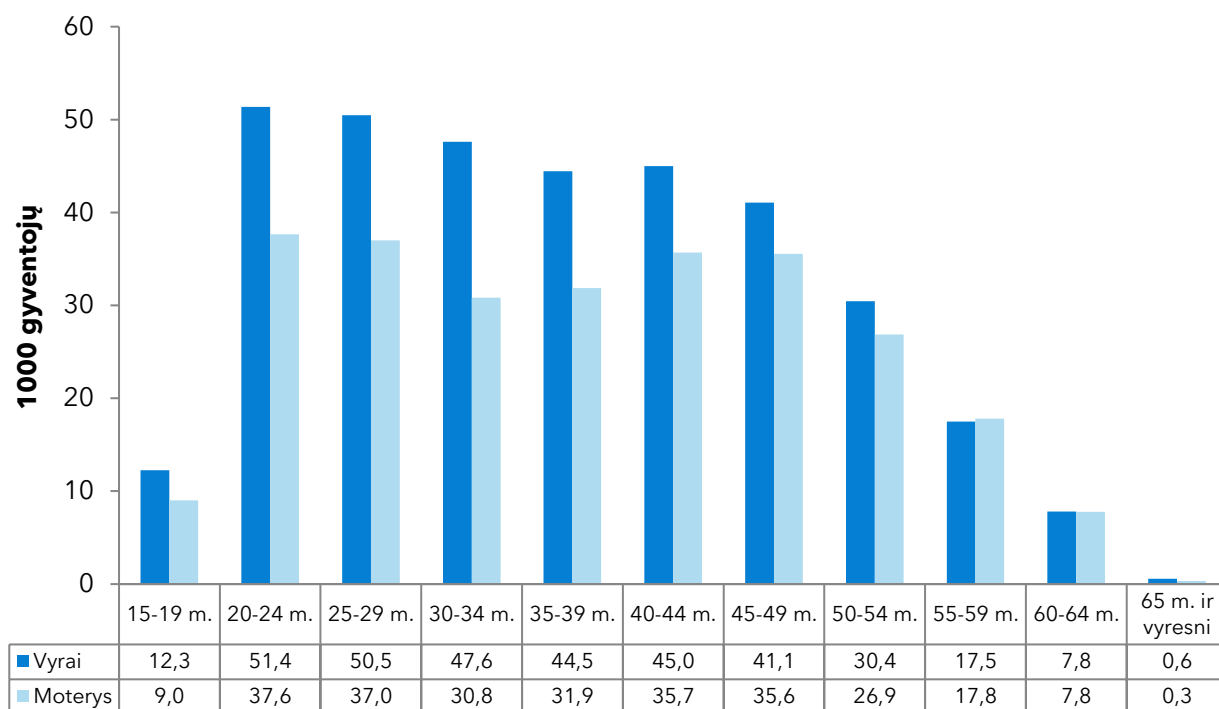
7 pav. Kraujo donorų pasiskirstymas pagal amžiaus grupes 2025 m. (abs. sk., proc.)

Analizuojant absoliučius donorų skaičius pagal lytį ir amžių, nustatyta, kad gausiausia vyrų donorų grupė buvo 35–39 m. amžiaus (5 267 donoriai), o moterų – 40–44 m. amžiaus (3 698 donorės). Moterų buvo daugiau nei vyrų visose 55 metų ir vyresnių amžiaus grupėse (5 lentelė).

5 lentelė. Donorų skaičius pagal lytį ir amžiaus grupes 2025 m.

Amžius Lytis	15-19 m.	20-24 m.	25-29 m.	30-34 m.	35-39 m.	40-44 m.	45-49 m.	50-54 m.	55-59 m.	60-64 m.	65 m. ir >	Iš viso
Vyrai	918	3 628	4 213	5 015	5 267	4 895	4 018	2 955	1 680	757	128	33 474
Moterys	642	2 446	2 729	2 838	3 304	3 698	3 353	2 770	1 929	911	135	24 755
Iš viso	1 560	6 074	6 942	7 853	8 571	8 593	7 371	5 725	3 609	1 668	263	58 229

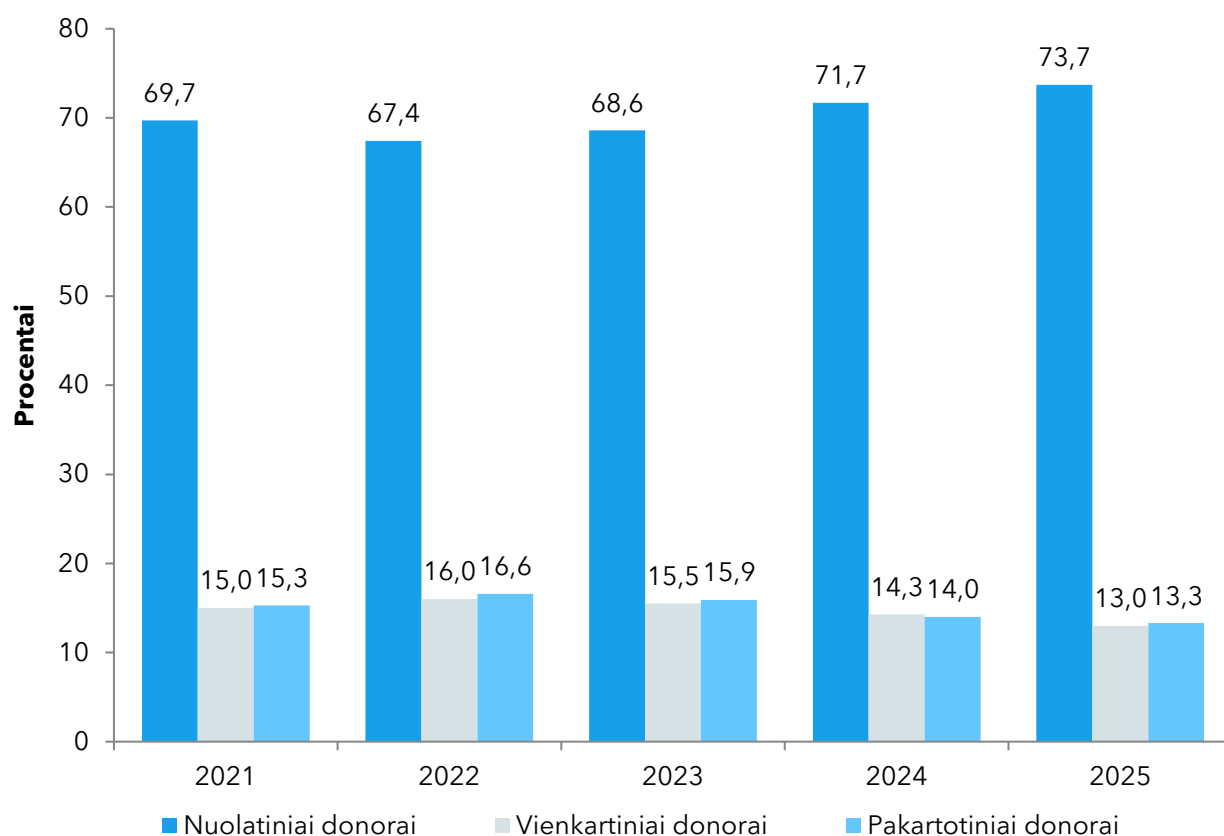
Lyginant donorų pasiskirstymą 1 000-čiui gyventojų pagal lytį ir amžių, didžiausias rodiklis nustatytas 20–24 m. amžiaus grupėje: 51,4 donoras / 1 000-čiui šio amžiaus vyrų ir 37,6 donorės / 1 000-čiui šio amžiaus moterų. Donorų vyrų rodiklis buvo didesnis visose amžiaus grupėse, išskyrus 55–59 m. grupę, o 60–64 m. amžiaus grupėje vyrų ir moterų rodikliai buvo vienodi (8 pav.).

8 pav. Kraujo donorų pasiskirstymas pagal lytį ir amžiaus grupes 2025 m.

2.3. Vienkartiniai, nuolatiniai ir pakartotiniai donorai

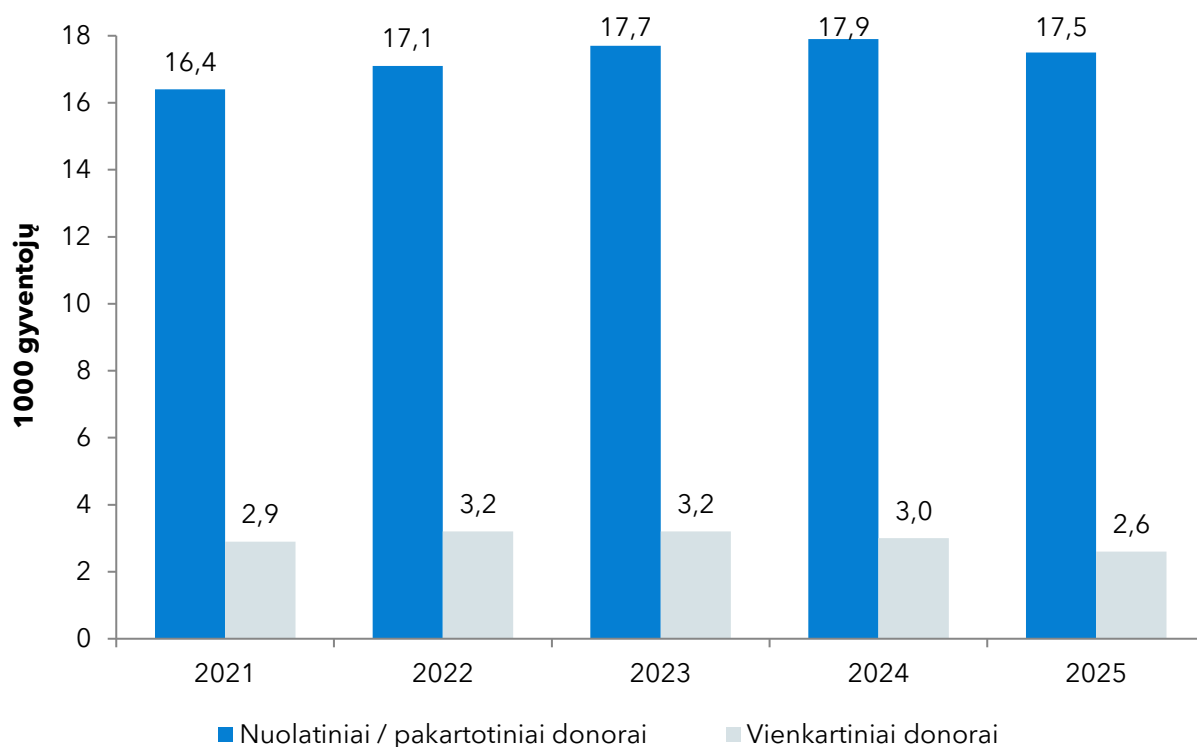
Registro duomenimis, 2025 m. didžiausią visų kraujo donorų dalį sudarė nuolatiniai donorai – 73,7 proc. (42 903). Pakartotiniai donorai sudarė 13,3 proc. (7 758), o vienkartiniai donorai – 13,0 proc. (7 568) visų donorų. Nuolatinių, vienkartinių ir pakartotinių donorų procentinės dalies pasiskirstymo pokytis 2021–2025 m. pavaizduotas 9 paveiksle.

9 pav. Vienkartinių, nuolatinių ir pakartotinių donorų santykis procentais 2021-2025 m.

Toliau skaičiuojant statistinius rodiklius atskirose donorų imtyse, pakartotiniai ir nuolatiniai donoriai sujungiami į vieną nuolatinių / pakartotinių donorų imtį.

Registro duomenimis, nuolatinių / pakartotinių donorų skaičius, tenkantis 1 000-čiui gyventojų, 2021-2025 m. padidėjo nuo 16,4 iki 17,5 donoro 1000-čiui gyventojų. Tuo pačiu laikotarpiu vienkartinį donorų rodiklis sumažėjo nuo 2,9 iki 2,6 donoro 1000-čiui gyventojų (10 pav.).

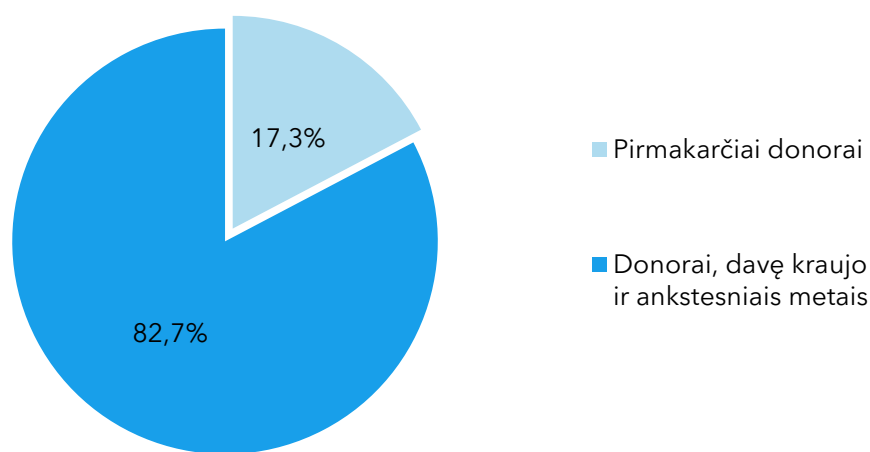

10 pav. Vienkartinių ir nuolatinių / pakartotinių donorų skaičius 1 000 gyventojų 2021–2025 m.

2.4. Pirmakarčiai kraujo donoriai

2025 m. pirmakarčiai donoriai – donoriai, kurie 2025 metais kraujo davė pirmą kartą gyvenime, nepriklausomai nuo to, kiek kartų donavo tais metais. Jų imtį sudaro visi 2025 m. vienkartiniai ir dalis 2025 m. nuolatinių donorų.

2025 m. užregistruota 10 078 pirmakarčiai donoriai, kurie sudarė 17,3 proc. visų užregistruotų donorų (2024 m. – 18,4 proc.) (11 pav.). 1 000-iui gyventojų teko 3,5 pirmakarčio donoro ir 16,7 donorų, kurie kraujo buvo davę ir ankstesniais metais (2024 m. – atitinkamai 3,8 ir 17,0).

11 pav. Pirmakarčių donorų ir donorų, davusių kraujo ir ankstesniais metais, santykis 2025 m. (proc.)

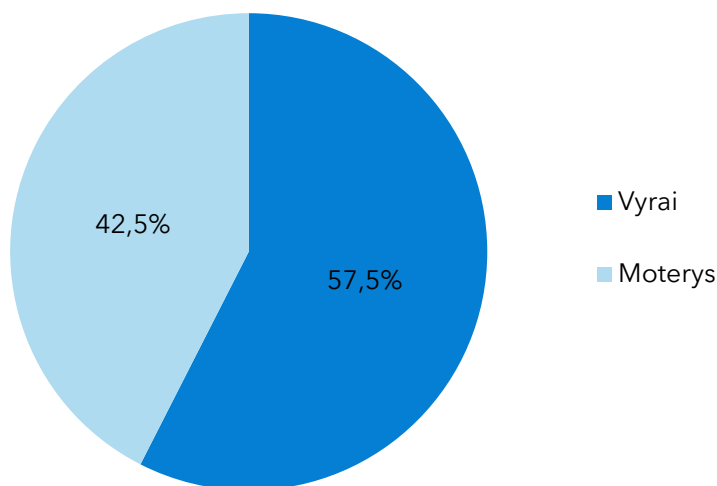
Pirmakarčių donorų kraujo davimai sudarė 11,7 proc. (13 835 donacijos) visų 2025 m. užregistruotų donacijų (118 574 donacijos). Po vieną kartą kraujo davė 7 568 (75,1 proc.) pirmakarčių donorų, du kartus – 1 647 (16,3 proc.) donorai, 6 kartus – 14 donorų (6 lentelė).

6 lentelė. Pirmakarčių donorų ir jų atliktų donacijų skaičius 2025 m.

Pirmakarčių donorų skaičius	7 568	1 647	569	222	57	14	1
Kraujo davimų skaičius	1	2	3	4	5	6	9

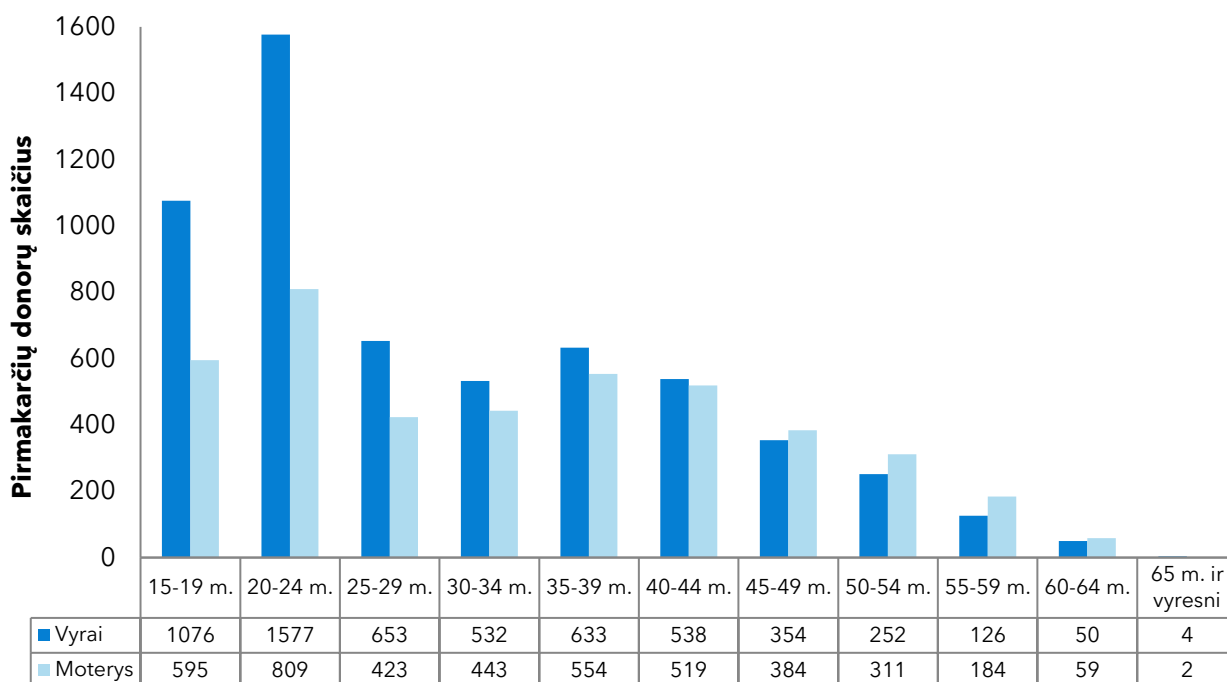
Vidutinis vienam donorui tenkantis donacijų skaičius parodo donorų aktyvumą. Vertinant pirmakarčių donorų ir donorų, donavusių ir ankstesniais metais, aktyvumą, nustatyta, kad 2025 m. vienam pirmakarčiam donorui vidutiniškai teko 1,4 donacijos, o donorui, kraujo davusiam ir ankstesniais metais, – 2,2 donacijos.

Vertinant pirmakarčių donorų pasiskirstymą pagal lytį, moterys sudarė 42,5 proc. (4 283), vyrai – 57,5 proc. (5 795) (2024 m. – atitinkamai 45,1 proc. ir 54,9 proc.) (12 pav.).

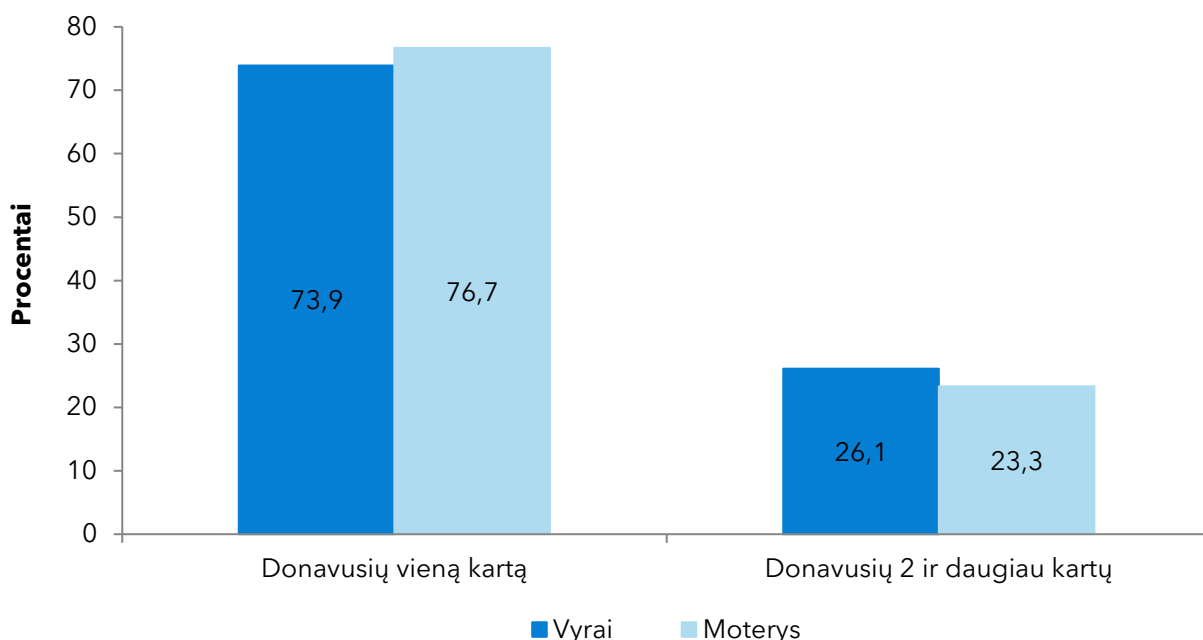
12 pav. Pirmakarčių donorų pasiskirstymas pagal lytį 2025 m. (proc.)

Analizuojant pirmakarčių donorų pasiskirstymą pagal lytį ir amžiaus grupes nustatyta, kad daugiausia donorų buvo 20-24 m. amžiaus grupėje – 1 577 vyrai (27,2 proc. visų pirmakarčių donorų vyrų) ir 809 moterys (18,9 proc. visų pirmakarčių donorų moterų). Vyrų buvo daugiau nei moterų visose amžiaus grupėse iki 44 m. bei 65 metų ir vyresnių amžiaus grupėje. Moterų buvo daugiau nei vyrų visose amžiaus grupėse nuo 45 iki 64 metų. Pirmakarčių donorų pasiskirstymas pagal lytį ir amžiaus grupes pavaizduotas 13 paveiksle.

13 pav. Pirmakarčių kraujo donorų pasiskirstymas pagal lytį ir amžiaus grupes 2025 m.

Pagal lytį ir kraujo davimų dažnumą pirmakarčių donorų imtyje vyrai vidutiniškai atliko 1,4 donacijas vienam donorui, o moterys – 1,3 donacijas vienai donorei. Tarp 2025 m. užregistruotų pirmakarčių donorų 26,1 proc. (1 510) vyrų ir 23,3 proc. (1 000) moterų kraujo davė du kartus ar dažniau, po vieną kartą davė 73,9 vyrų ir 76,7 proc. moterų (14 pav.).

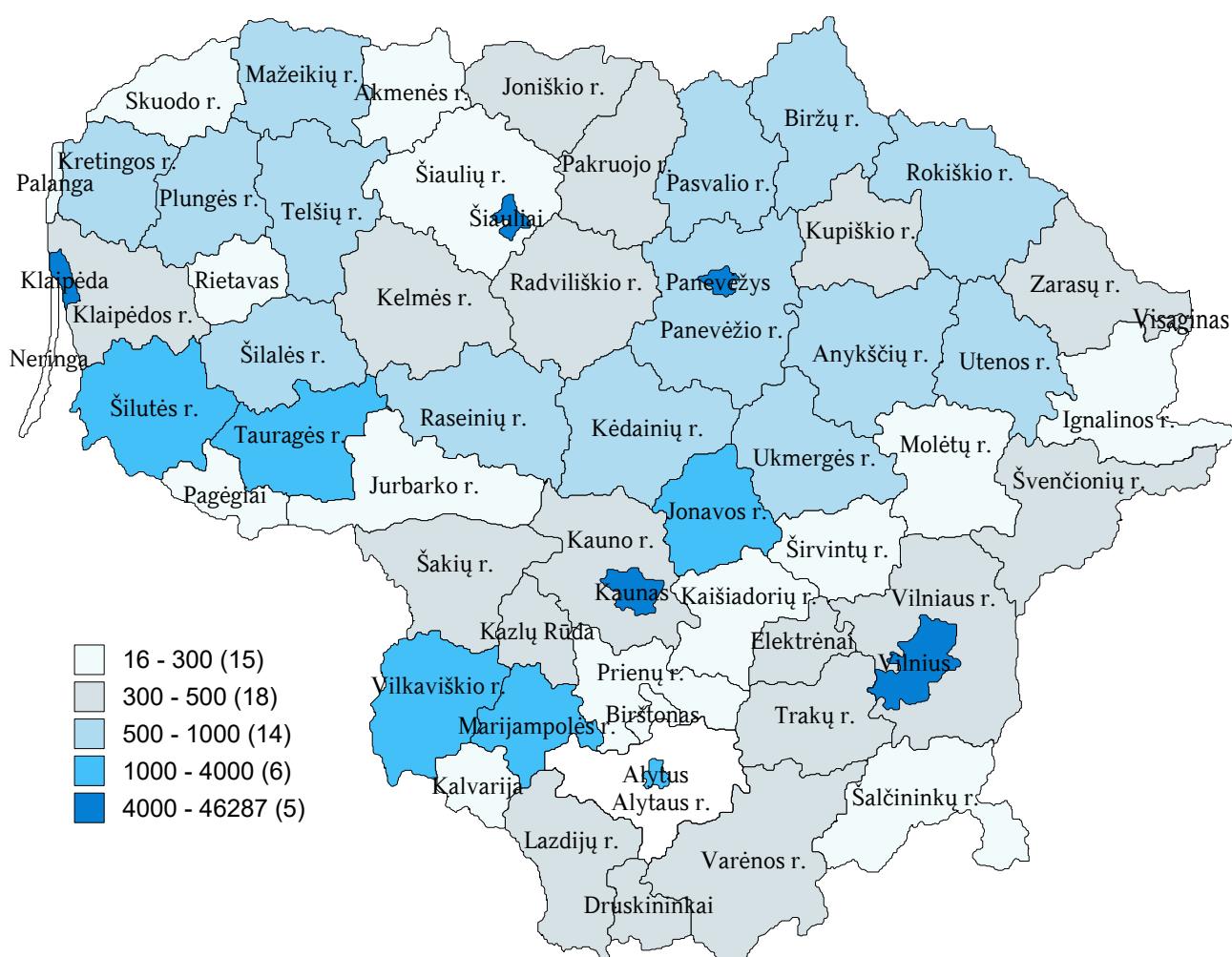
14 pav. Pirmakarčių donorų pasiskirstymas pagal lytį ir donavimų dažnumą 2025 m. (proc.)

3. Donacijos Lietuvoje

Registro duomenimis, 2025 m. šalies kraujo donorystės įstaigose atliktos 118 574 donacijos – visos jos buvo neatlygintinos. 1 000-čiui šalies gyventojų teko 41,0 donacija (2024 m. – 40,7/1000 gyventojų). Donacijų skaičius, tenkantis 1 000-čiui gyventojų, rodo šalies gebėjimą apsirūpinti krauju ir kraujo komponentais. PSO informaciniame pranešime (<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/blood-safety-and-availability>) nurodoma, kad didelės pajamos gaunančiose šalyse (angl. *High-income countries*), 1 000-čiui gyventojų teko vidutiniškai 28,9 donacijų per metus.

3.1. Donacijos savivaldybėse

Daugiausiai donacijų atlikta didžiuosiuose šalies miestuose: 2025 m. Vilniaus m. savivaldybėje atliktos 46 287 donacijos, kurios sudarė 39,0 proc. visų šalyje atliktų donacijų, Kauno m. savivaldybėje – 20 422 (17,2 proc.), Klaipėdos m. savivaldybėje – 9 908 (8,4 proc.) donacijos, Šiaulių m. savivaldybėje – 7 019 (5,9 proc.). Kiekvienoje iš kitų šalies savivaldybių atlikta mažiau kaip 5 proc. visų šalyje atliktų donacijų, mažiausiai jų – Jurbarko r. (94 donacijų), Birštono (16 donacijų) savivaldybėse, o Alytaus r. ir Neringos savivaldybėse nebuvo nė vienos donacijos (15 pav., 7 lentelė).

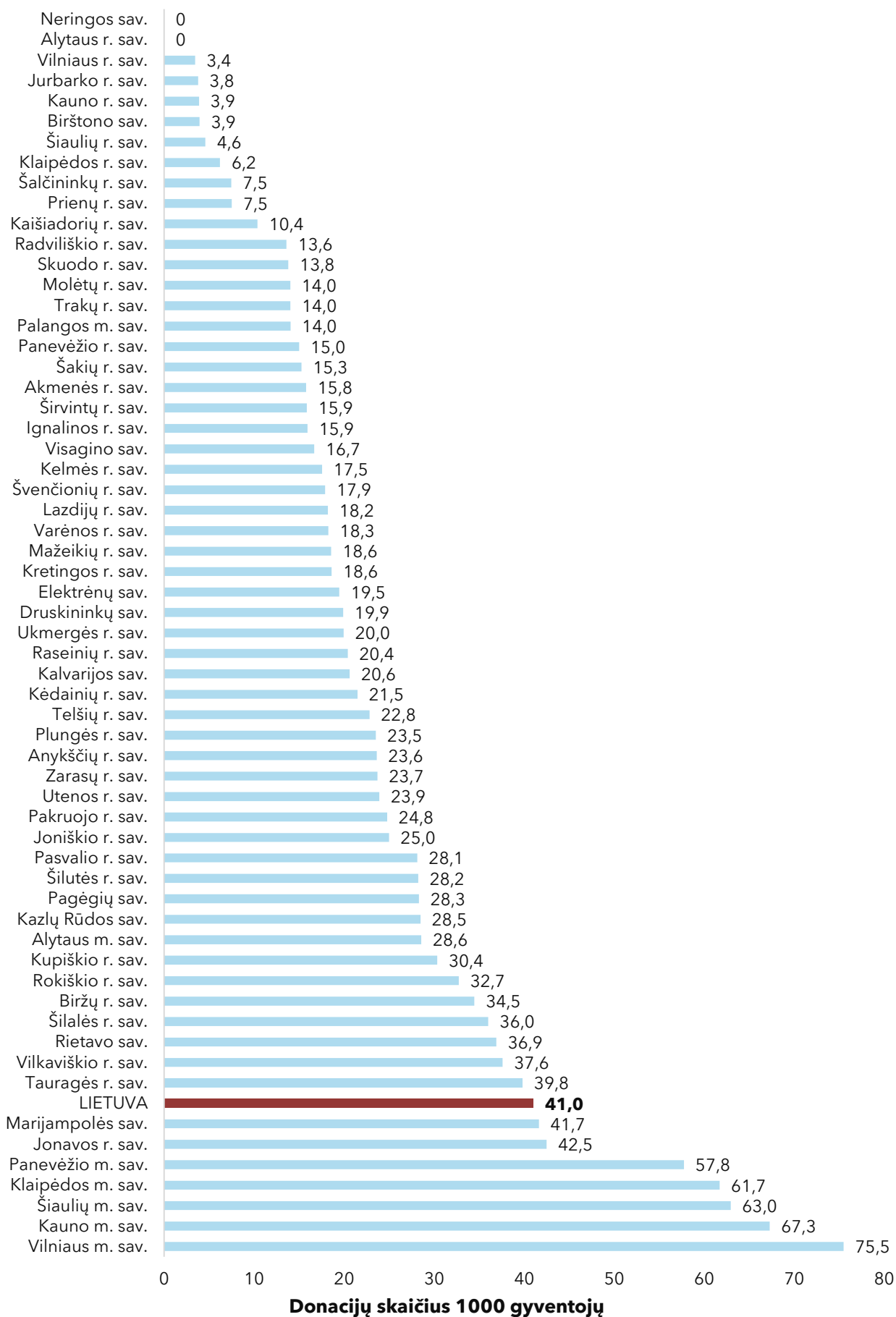

15 pav. Lietuvos savivaldybėse atliktų donacijų skaičius 2025 m.

7 lentelė. Donacijų skaičius Lietuvos savivaldybėse 2025 m.

Eil. nr.	Savivaldybės pavadinimas	Donacijos		Eil. nr.	Savivaldybės pavadinimas	Donacijos	
		Abs. sk.	Proc.			Abs. sk.	Proc.
1.	Vilniaus m. sav.	46 287	39,0	31.	Klaipėdos r. sav.	438	0,4
2.	Kauno m. sav.	20 422	17,2	32.	Pakruojo r. sav.	432	0,4
3.	Klaipėdos m. sav.	9 908	8,4	33.	Kauno r. sav.	431	0,4
4.	Šiaulių m. sav.	7 019	5,9	34.	Kelmės r. sav.	418	0,4
5.	Panevėžio m. sav.	5 263	4,5	35.	Druskininkų sav.	397	0,3
6.	Marijampolės sav.	2 302	2,0	36.	Šakių r. sav.	381	0,3
7.	Jonavos r. sav.	1 853	1,6	37.	Švenčionių r. sav.	379	0,3
8.	Tauragės r. sav.	1 485	1,3	38.	Vilniaus r. sav.	378	0,3
9.	Alytaus m. sav.	1 439	1,2	39.	Varėnos r. sav.	356	0,3
10.	Vilkaviškio r. sav.	1 252	1,1	40.	Zarasų r. sav.	328	0,3
11.	Šilutės r. sav.	1 074	0,9	41.	Visagino sav.	321	0,3
12.	Kėdainių r. sav.	973	0,8	42.	Kazlų Rūdos sav.	307	0,3
13.	Mažeikių r. sav.	952	0,8	43.	Lazdijų r. sav.	305	0,3
14.	Utenos r. sav.	891	0,8	44.	Akmenės r. sav.	297	0,3
15.	Telšių r. sav.	872	0,7	45.	Kaišiadorių r. sav.	294	0,2
16.	Rokiškio r. sav.	869	0,7	46.	Palangos m. sav.	265	0,2
17.	Plungės r. sav.	766	0,6	47.	Rietavo sav.	259	0,2
18.	Biržų r. sav.	743	0,6	48.	Širvintų r. sav.	230	0,2
19.	Šilalės r. sav.	731	0,6	49.	Molėtų r. sav.	226	0,2
20.	Kretingos r. sav.	695	0,6	50.	Šalčininkų r. sav.	222	0,2
21.	Ukmergės r. sav.	692	0,6	51.	Ignalinos r. sav.	213	0,2
22.	Pasvalio r. sav.	604	0,5	52.	Skuodo r. sav.	205	0,2
23.	Raseinių r. sav.	597	0,5	53.	Kalvarijos sav.	196	0,2
24.	Panevėžio r. sav.	531	0,4	54.	Pagėgių sav.	195	0,2
25.	Anykščių r. sav.	514	0,4	55.	Šiaulių r. sav.	184	0,2
26.	Joniškio r. sav.	497	0,4	56.	Prienų r. sav.	183	0,2
27.	Trakų r. sav.	491	0,4	57.	Jurbarko r. sav.	94	0,1
28.	Elektrėnų sav.	480	0,4	58.	Birštono sav.	16	0,01
29.	Kupiškio r. sav.	464	0,4	59.	Alytaus r. sav.	0	0
30.	Radviliškio r. sav.	458	0,4	60.	Neringos sav.	0	0
Iš viso						118 574	100

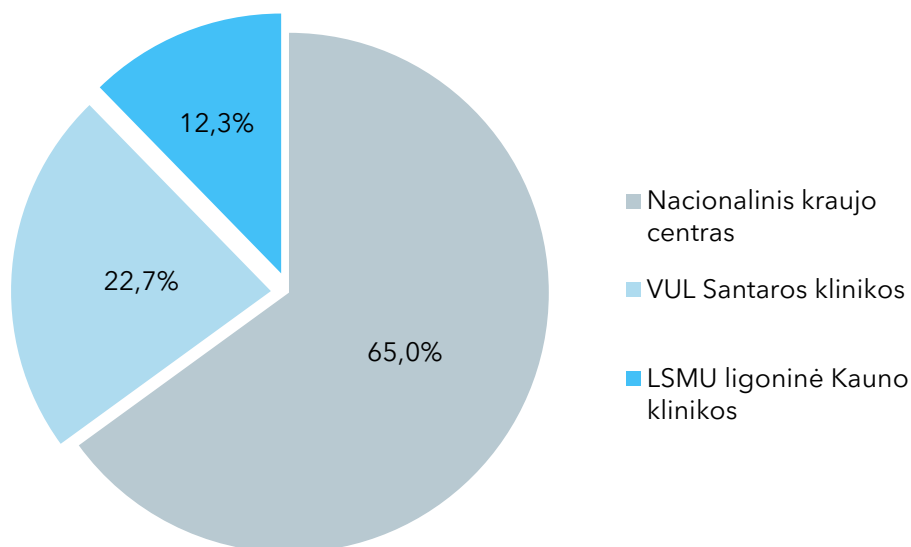
Didžiausiu donacijų skaičiumi, tenkančiu 1 000-iui savivaldybės gyventojų, išsiskyrė penkių didžiųjų miestų savivaldybės: Vilniaus m. (75,5), Kauno m. (67,3), Šiaulių m. (63,0), Klaipėdos m. (61,7) ir Panevėžio m. (57,8 donacijos 1 000-iui gyventojų). Visose šiose savivaldybėse rodiklis viršijo Lietuvos vidurkį, kuris siekė 41,0 donacijos 1 000-iui gyventojų. Mažiausias rodiklis nustatytas Vilniaus r. (3,4), Jurbarko r. (3,8), Birštono ir Kauno r. (po 3,9 donacijos 1 000-iui gyventojų) savivaldybėse. Alytaus r. ir Neringos savivaldybėse 2025 m. donacijų nebuvo užregistruota (16 pav.).

16 pav. Donacijų skaičius 1 000 gyventojų Lietuvos savivaldybėse 2025 m.

3.2. Donacijos ir jų rūšys kraujo donorystės įstaigose

Registro duomenis tvarko VšĮ Nacionalinis kraujo centras, VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikos (toliau – VUL Santaros klinikos) ir Lietuvos sveikatos mokslų universiteto ligoninė VšĮ Kauno klinikos (toliau – LSMU ligoninė Kauno klinikos). 2025 m. Nacionaliniame kraujo centre užregistruoti 77 140 kraujo davimai (65,0 proc. visų šalyje atliktų donacijų), VUL Santaros klinikose – 26 887 (22,7 proc.) ir LSMU ligoninės Kauno klinikose – 14 547 (12,3 proc.) donacijos (17 pav.).

17 pav. Donacijų pasiskirstymas kraujo donorystės įstaigose 2025 m. (proc.)

Kraujo donorystės įstaigose gali būti atliekamos šios kraujo ar jo sudėtinių dalių paėmimo procedūros: standartinė kraujo paėmimo procedūra, plazmos aferezė, eritrocitų aferezė, dvigubos eritrocitų masės aferezė, trombocitų aferezė bei trombocitų ir plazmos aferezė. Dažniausia – standartinė kraujo paėmimo procedūra. 2025 m. ši procedūra sudarė 96,3 proc. (114 132 donacijos) visų užregistruotų donacijų. Atliktų procedūrų pasiskirstymas kraujo donorystės įstaigose pateiktas 8 lentelėje.

8 lentelė. Donacijų skaičius pagal rūšis kraujo donorystės įstaigose 2025 m.

Donacijų rūšys	Kraujo donorystės įstaigos pavadinimas			Iš viso	
	LSMU ligoninė Kauno klinikos	Nacionalinis kraujo centras	VUL Santaros klinikos	Abs. sk.	Proc.
Standartinė kraujo paėmimo procedūra	14 343	77 140	22 649	114 132	96,3
Trombocitų ir plazmos aferezė	0	0	1 972	1 972	1,7

Donacijų rūšys	Kraujo donorystės įstaigos pavadinimas			Iš viso	
	LSMU ligoninė Kauno klinikos	Nacionalinis kraujo centras	VUL Santaros klinikos	Abs. sk.	Proc.
Dvigubos eritrocitų masės aferezė	0	0	1 018	1 018	0,9
Trombocitų aferezė	204	0	930	1 134	1,0
Plazmos aferezė	0	0	315	315	0,3
Eritrocitų aferezė	0	0	3	3	0,003
Iš viso	14 547	77 140	26 887	118 574	100,0

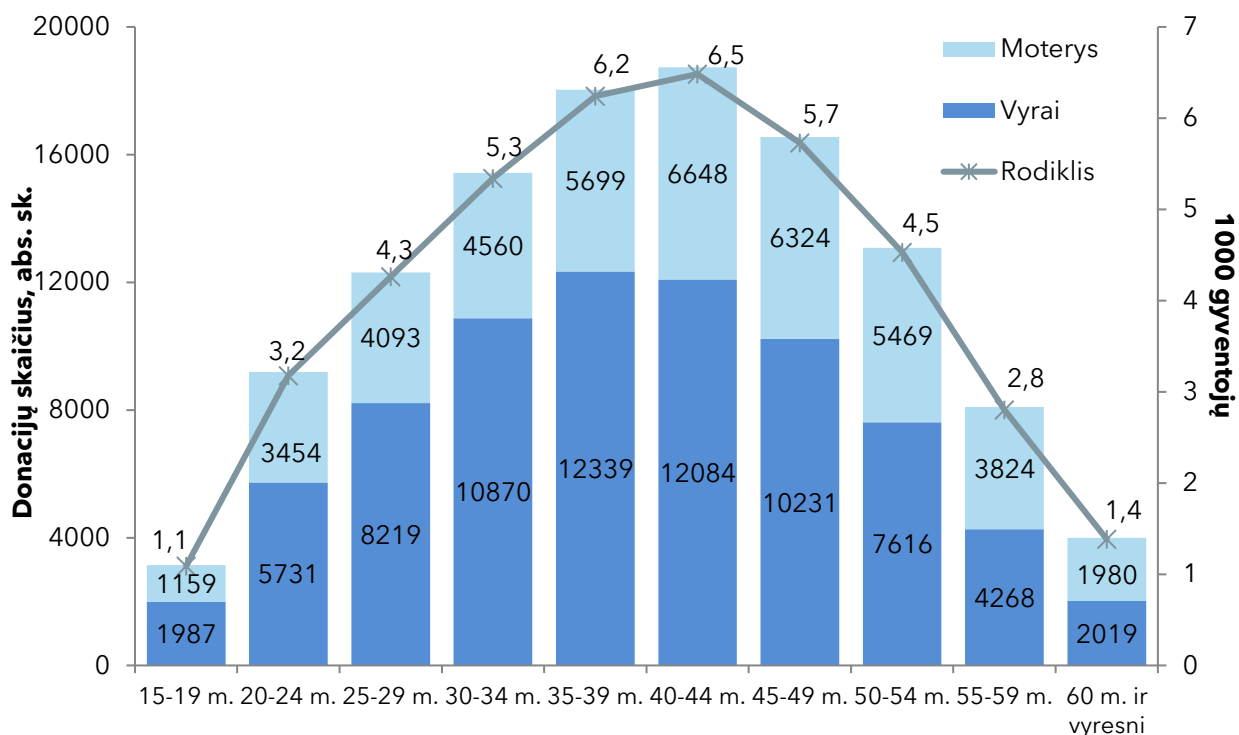
3.3. Donacijos pagal kraujo donorų amžių ir lytį

2025 m. vyrai kraujo davė 75 364 kartus, moterys – 43 210 kartų. Tarp vyrų daugiausiai donacijų buvo 35–39 m. ir 40–44 m. amžiaus grupėse (atitinkamai 12 339 ir 11 084 donacijos), tarp moterų – 40–44 m. ir 45–49 m. amžiaus grupėse (atitinkamai 6 648 ir 6 324 donacijos), mažiausiai donacijų tarp vyrų ir moterų buvo 15–19 m. bei 60 m. ir vyresnių amžiaus grupėse (9 lentelė).

9 lentelė. Donacijos pagal donorų amžių ir lytį 2025 m.

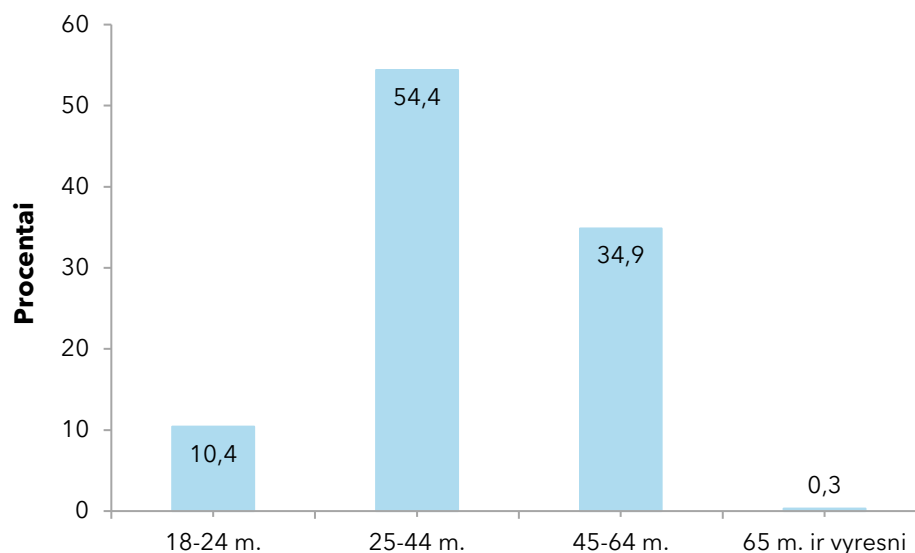
Amžius Lytis	15-19 m.	20-24 m.	25-29 m.	30-34 m.	35-39 m.	40-44 m.	45-49 m.	50-54 m.	55-59 m.	60 m. ir >	Iš viso
Vyrai	1 987	5 731	8 219	10 870	12 339	12 084	10 231	7 616	4 268	2 019	75 364
Moterys	1 159	3 454	4 093	4 560	5 699	6 648	6 324	5 469	3 824	1 980	43 210
Iš viso	3 146	9 185	12 312	15 430	18 038	17 732	16 555	13 085	8 092	3 999	118 574

Donacijų skaičius, tenkantis 1 000-iui šalies gyventojų, didėjo nuo 1,1 donacijos jauniausių donorų amžiaus grupėje iki 6,5 donacijų 40–44 m. amžiaus grupėje. Nuo 45 metų amžiaus šis rodiklis nuosekliai mažėjo – nuo 5,7 donacijų 45–49 m. amžiaus grupėje iki 1,4 donacijų 60 m. ir vyresnių asmenų amžiaus grupėje (18 pav.).

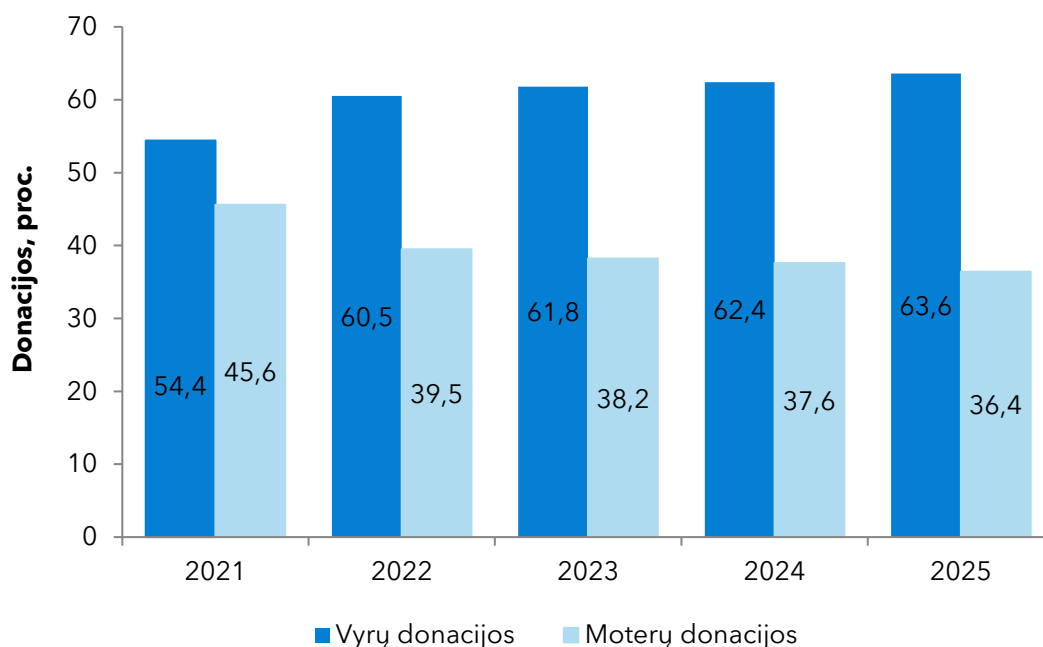
18 pav. Donacijų skaičius (absoliutus skaičius ir 1 000 gyventojų) pagal kraujo donorų amžiaus grupes 2025 m.

PSO 2021 m. pasaulinėje kraujo saugos ir prieinamumo ataskaitoje (angl. *Global status report on blood safety and availability 2021*) pažymima, kad šalyse, kurių gyventojai gauna dideles pajamas (angl. *High-income countries*), iki 24 m. amžiaus donorų kraujo davimai sudarė 25 proc., 25-44 m. amžiaus – apie 34 proc., 45-64 m. amžiaus – apie 32 proc., 65 m. ir vyresnių donorų donacijos – apie 9 proc. visų kraujo davimų. Lietuvoje 18-24 metų amžiaus donorų donacijos sudarė 10,4 proc., 25-44 metų amžiaus – 54,4 proc., 45-64 metų amžiaus – 34,9 proc. visų 2025 m. užregistruotų kraujo davimų (19 pav.).

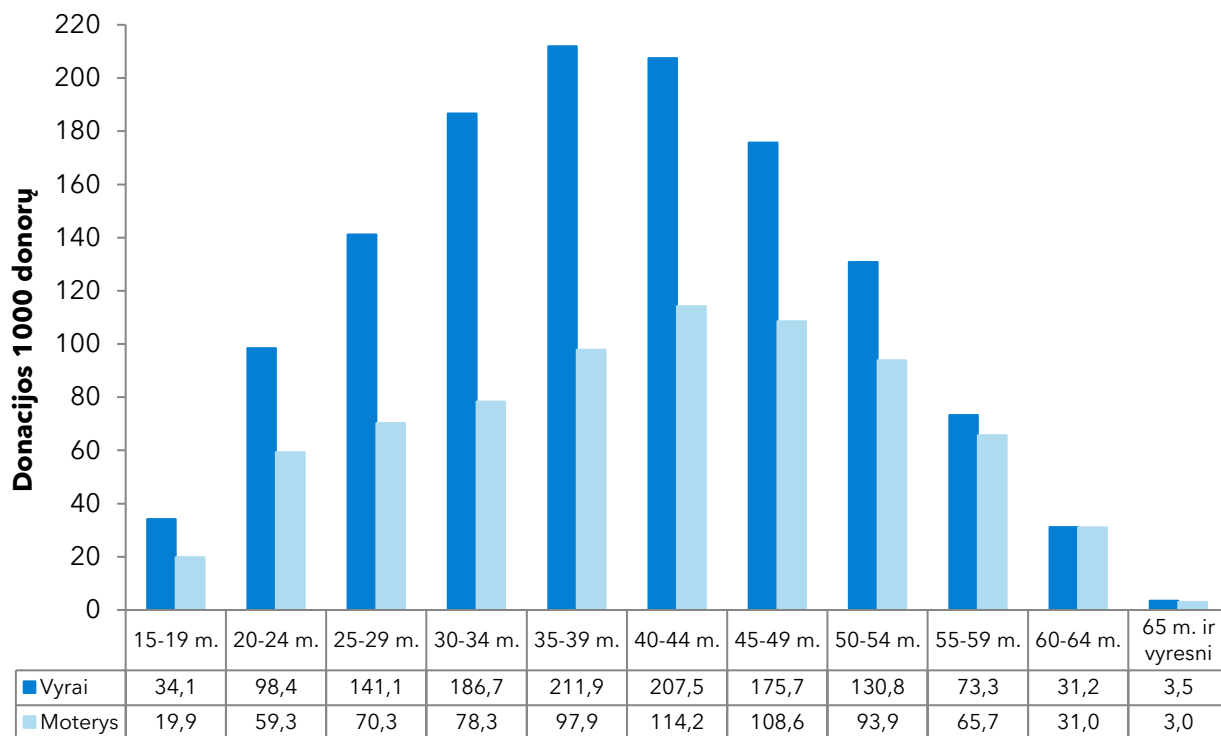
19 pav. Donacijų pasiskirstymas Lietuvoje pagal PSO kraujo donorų amžiaus grupes 2025 m. (proc.)

Analizuojant pastarųjų penkerių metų (2021-2025 m.) procentinį donacijų pasiskirstymą pagal donorų lytį, nustatyta, kad visą šį laikotarpį didesnę visų donacijų dalį sudarė vyrų donacijos – jų dalis padidėjo nuo 54,4 proc. 2021 m. iki 63,6 proc. 2025 m. (20 pav.).

20 pav. Donacijų pasiskirstymas (proc.) pagal kraujo donorų lytį 2021-2025 m.

Daugiausiai donacijų atliko 35–39 m. amžiaus vyrai ir 40–44 m. amžiaus moterys: 1 000-iui donorų teko atitinkamai 211,9 ir 114,2 šio amžiaus vyrų ir moterų donacijų. Kraujo davimų, tenkančių 1 000-čiui donorų, pasiskirstymas pagal donorų lytį ir amžiaus grupes pavaizduotas 21 pav.

21 pav. Donacijų pasiskirstymas pagal kraujo donorų lytį ir amžiaus grupes tarp visų donorų 2025 m.

3.4. Atlygintinos ir neatlygintinos donacijos

Šalyje, įgyvendinant Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 2002/98/EB ir rekomendacijas dėl asmens sveikatos priežiūros įstaigų aprūpinimo saugiu krauju ir kraujo komponentais, nuo 2005 m. vykdomos Neatlygintinos kraujo donorystės propagavimo programos. 2021 m. pradėta vykdyti ketvirtoji tokia programa, patvirtinta Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. spalio 19 d. įsakymu Nr. V-2297 „Dėl neatlygintinos kraujo donorystės propagavimo 2021–2025 metų programos patvirtinimo“ (toliau – 2021–2025 m. programa). Konvencijos dėl žmogaus teisių ir orumo apsaugos biologijos ir medicinos srityje, kuri Lietuvos Respublikoje įsigaliojo 2003 m. vasario 1 d., 21 straipsnyje nustatyta, jog „žmogaus kūnas ir jo dalys neturi būti finansinės naudos šaltinis“. Ši nuostata taikoma ir kraujo atžvilgiu.

2021–2025 m. programoje pažymima, kad nuolatinių trombocitų donorų donacijos, už kurias sumokėtos kompensacijos dėl prarasto darbo laiko ir kelionės išlaidų, prilyginamos neatlygintinoms donacijoms.

Pagrindinis 2021–2025 m. programos tikslas – užtikrinti, kad Lietuvos asmens sveikatos priežiūros įstaigos būtų aprūpintos kraujo komponentais, pagamintais iš neatlygintinai duoto donorų kraujo. Vienas iš šios programos siekiamų rezultatų kiekvienais metais – 100 proc. neatlygintinų kraujo ir jo sudėtinių dalių donacijų kiekvienoje kraujo donorystės įstaigoje – sėkmingai pasiektas.

4. Kraujo donorystės laikinas atidėjimas ir uždraudimas

Kraujo ir kraujo sudėtinių dalių donorų tinkamumo kriterijai nustatyti Kraujo ir kraujo sudėtinių dalių donorų sveikatos tikrinimo ir donorų kraujo ir kraujo sudėtinių dalių paėmimo tvarkos apraše, patvirtintame Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. vasario 4 d. įsakymu Nr. V-84 „Dėl kraujo ir kraujo sudėtinių dalių donorų sveikatos tikrinimo ir donorų kraujo ir kraujo sudėtinių dalių paėmimo tvarkos aprašo patvirtinimo“. Donorui, neatitinkančiam nustatytų kriterijų ar reikiamų sveikatos rodiklių, donorystė gali būti laikinai arba visam laikui sustabdyta. Sprendimą dėl donorystės sustabdymo priima medicininę donorų atranką atliekantis gydytojas ar kitas kompetentingas sveikatos priežiūros specialistas, vadovaudamasis donorų tinkamumo, donorystės uždraudimo ir atidėjimo kriterijais.

2025 m. Kraujo donorų registro duomenų bazėje registruota 15 692 kraujo donorystės sustabdymo atvejų, tarp jų 15 306 (97,5 proc.) – laikino atidėjimo ir 386 (2,5 proc.) – kraujo donorystės uždraudimo atvejai.

4.1. Kraujo donorystės laikino atidėjimo atvejai ir priežastys

2025 m. užregistruoti 15 306 atvejai, kai donorams laikinai atidėta kraujo donorystė. Dažniausia laikino kraujo donorystės atidėjimo priežastis buvo maža hemoglobino koncentracija donoro kraujyje – dėl jos donorystė atidėta 8 545 atvejais (55,8 proc. visų laikino atidėjimo atvejų). Antra pagal dažnumą buvo laikino atidėjimo priežastis „Kitos laikino atidėjimo priežastys“, nurodyta 1 777 atvejais (11,6 proc.). Visos laikino atidėjimo priežastys nurodytos 10 lentelėje.

10 lentelė. Kraujo donorystės laikino atidėjimo atvejai pagal priežastis 2025 m.

Eil. nr.	Laikino atidėjimo priežastys	Atvejų skaičius (proc.)	Eil. nr.	Laikino atidėjimo priežastys	Atvejų skaičius (proc.)
1.	Hemoglobino kiekis neatitinka normos	8 545 (55,8)	18.	Atrank. serolog. anti-TP reaktyvus ir patvirt. neigiamas	54 (0,4)
2.	Kitos laikino atidėjimo priežastys*	1 777 (11,6)	19.	Per maža kūno masė	46 (0,3)
3.	Asimptominiai endeminių zonų lankytojai	596 (3,9)	20.	Maliarija	26 (0,2)
4.	Netinkamas kraujo spaudimas	526 (3,4)	21.	Atrank. serolog. HbsAg reaktyvus ir patvirt. neigiamas	25 (0,2)
5.	Netinkamas pulso dažnis ir (arba) ritmas	523 (3,4)	22.	Nėštumas	23 (0,2)
6.	Tatuiravimas arba žiedų vėrimas į kūną	495 (3,2)	23.	Antieritrocitiniai AK	18 (0,1)
7.	Gydymas vaistais	462 (3,0)	24.	Mažoji chirurginė operacija	18 (0,1)
8.	Gripas ar kitos į gripą panašios ligos	415 (2,7)	25.	Akupunktūra, išskyrus tuomet, jei ją atlieka kvalifikuotas sveikatos priežiūros specialistas, naudojantis sterilias vienkartinės adatas	16 (0,1)
9.	Endoskopinis tyrimas	397 (2,6)	26.	Leukocitų kiekis neatitinka normos	14 (0,09)
10.	Nematyti venų	387 (2,5)	27.	Atrank. serolog. anti-ŽIV1,2 reaktyvus	11 (0,07)
11.	Didžioji chirurginė operacija	334 (2,2)	28.	Kartotiniai alpimo atvejai ar buvę traukuliai	10 (0,07)
12.	Atsisakymas duoti kraujo	153 (1,0)	29.	Atrank. serologinis anti-TP reaktyvus	8 (0,05)
13.	Vakarų Nilo karštligė	94 (0,6)	30.	Atrank. serolog. anti-HCV reaktyvus ir patvirt. neapibrėžtas	7 (0,05)
14.	Atrank. serolog. anti-ŽIV1,2 reaktyvus ir patvirt. neigiamas	78 (0,5)	31.	Atrank. serolog. anti-HCV reaktyvus	7 (0,05)
15.	Atrank. serolog. anti-HCV reaktyvus ir patvirt. neigiamas	70 (0,5)	32.	Atrank. anti-TP reaktyvus ir patvirt. neapibrėžtas	6 (0,04)
16.	Dantų gydymas	56 (0,4)	33.	Buvimas kardomojo kalinimo ir (arba) laisvės atėmimo vietose	5 (0,03)
17.	Kraujotakos sistemos liga	55 (0,4)	34.	Donoro taisyklių pažeidimas	2 (0,01)

Eil. nr.	Laikino atidėjimo priežastys	Atvejų skaičius (proc.)
35.	Kraujo, imuninės sistemos, kvėpavimo sistemos, lyties ir šlapimo sistemos, medžiagų apykaitos, virškinimo sistemos ligos	5 (0,03)
36.	Reumatas	5 (0,03)
37.	Kraujo komponentų transfuzija	4 (0,03)
38.	Padidėjusi kraujavimo rizika	4 (0,03)
39.	Atrank. serolog. HBsAg reaktyvus ir patvirt. neapibrėžtas	3 (0,02)
40.	Netinkamas donoro amžius	3 (0,02)
41.	Susilpninti virusai arba bakterijos	3 (0,02)
42.	Trombocitų kiekis neatitinka normos	3 (0,02)
43.	Apsvaigimas nuo alkoholinių ar kitų medžiagų	2 (0,01)

Eil. nr.	Laikino atidėjimo priežastys	Atvejų skaičius (proc.)
44.	Asmenys, dėl kurių elgsenos ar veiklos jiems kyla pavojus užsikrėsti infekcine liga, kuri gali būti perduodama per kraują	2 (0,01)
45.	Kiti sveikatos sutrikimai	2 (0,01)
46.	Tuberkuliozė	2 (0,01)
47.	Asmenys, kuriems kyla pavojus dėl artimų buitinių santykių su hepatitu B, hepatitu C, ŽIV sergančiais ir šiais virusais infekuotais asmenimis	1 (0,01)
48.	Atrank. HBV DNR reaktyvus ir patvirt. neigiamas	1 (0,01)
49.	Atrank. serologinis HBsAg reaktyvus	1 (0,01)
50.	Hepatito A arba hepatito B vakcinos	1 (0,01)
51.	Karščiavimas (aukšta temperatūra)	1 (0,01)
52.	Žmogaus audinių ar ląstelių transplantas	1 (0,01)

Iš viso 15 306 (100)

* ši priežastis neapima lentelės 3–52 punktuose nurodytų laikino atidėjimo priežasčių.

4.2. Kraujo donorystės uždraudimo atvejai ir priežastys

2025 m. užregistruoti 386 atvejai, kada donorams kraujo donorystė uždrausta visam laikui. Dažniausios kraujo donorystės uždraudimo priežastys – kraujotakos sistemos ligos, atrankinio tyrimo metu rasta hepatito C viruso antikūnų, nustatyti antieritrocitiniai antikūnai, patvirtinti sifilio žymenys, piktybinės ligos ir patvirtinti hepatito B žymenys (11 lentelė).

11 lentelė. Kraujo donorystės uždraudimo atvejai pagal priežastis 2025 m.

Eil. nr.	Uždraudimo priežastys	Atvejų skaičius (proc.)	Eil. nr.	Uždraudimo priežastys	Atvejų skaičius (proc.)
1.	Kraujotakos sistemos liga	43 (11,1)	16.	Patvirt. anti-ŽIV1,2 teigiamas	6 (1,6)
2.	Atrank. serolog. anti-HCV reaktyvus	38 (9,8)	17.	Infekcinė liga: Hepatitas C	5 (1,3)
3.	Antieritrocitiniai AK	36 (11,7)	18.	Intraveninių narkotikų, intraveninių / intraraumeninių anabolinių steroidų ar hormoninių preparatų vartojimas	5 (1,3)
4.	Patvirt. anti-TP teigiamas	33 (8,5)	19.	Kraujo, imuninės sistemos, kvėpavimo sistemos, lyties ir šlapimo sistemos, medžiagų	5 (1,3)
5.	Piktybinės ligos	31 (8,0)	20.	Patvirt. HBV DNR teigiamas	5 (1,3)
6.	Patvirt. HBsAg teigiamas	28 (7,3)	21.	Uždraudimas dėl donoro anamnezės	4 (1,0)
7.	Centrinės nervų sistemos liga	23 (6,0)	22.	Infekcinė liga: Sifilis	3 (0,8)
8.	Patvirt. anti-HCV teigiamas	23 (6,0)	23.	Atrank. serolog. anti-HCV reaktyvus ir patvirt. neapibrėžtas	2 (0,5)
9.	Netinkamas donoro amžius	22 (5,7)	24.	Atrank. serolog. anti-ŽIV1,2 reaktyvus ir patvirt. neigiamas	2 (0,5)
10.	Atrank. serolog. anti-TP reaktyvus	20 (5,2)	25.	Kartotiniai alpimo atvejai ar buvę traukuliai	2 (0,5)
11.	Aptikti inf. ligų žymenys	12 (3,1)	26.	Patvirt. HCV RNR teigiamas	2 (0,5)
12.	Kitos uždraudimo priežastys	11 (2,8)	27.	Atrank. anti-TP reaktyvus ir patvirt. neapibrėžtas	1 (0,3)
13.	Seksualinė elgsena	8 (2,3)	28.	Infekcinė liga: Hepatitas B	1 (0,3)
14.	Atrank. serologinis anti-ŽIV1,2 reaktyvus	7 (1,8)	29.	Maliarija	1 (0,3)
15.	Diabetas	6 (1,6)	30.	Padidėjusi kraujavimo rizika	1 (0,3)
				Iš viso	386 (100)

5. Kraujo donorų ištirimas dėl infekcijų

Vienas pagrindinių kraujo donorystės veiklos principų – užtikrinti kraujo saugumą. Siekiant apsaugoti recipientų, kuriems perpilamas kraujas ar jo sudėtinės dalys, sveikatą, kiekvienos donacijos metu donorinis kraujas tiriamas dėl šių krauju plintančių infekcijų: hepatito B (HBV), hepatito C (HCV), žmogaus imunodeficitą virusą (ŽIV) ir sifilio, atliekant serologinius ir molekulinis tyrimus. Kraujo ir jo sudėtinės dalių donorų ištirimo dėl minėtų infekcijų žymenų tvarką nustato Kraujo ir jo sudėtinės dalių donorų ištirimo dėl infekcijų žymenų tvarkos aprašas, patvirtintas Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. spalio 13 d. įsakymu Nr. V-1060 „Dėl kraujo ir jo sudėtinės dalių donorų ištirimo dėl infekcijų žymenų tvarkos aprašo patvirtinimo“, ir kiekvienos KDĮ vadovo patvirtinti donorų ištirimo tvarkos vidaus dokumentai.

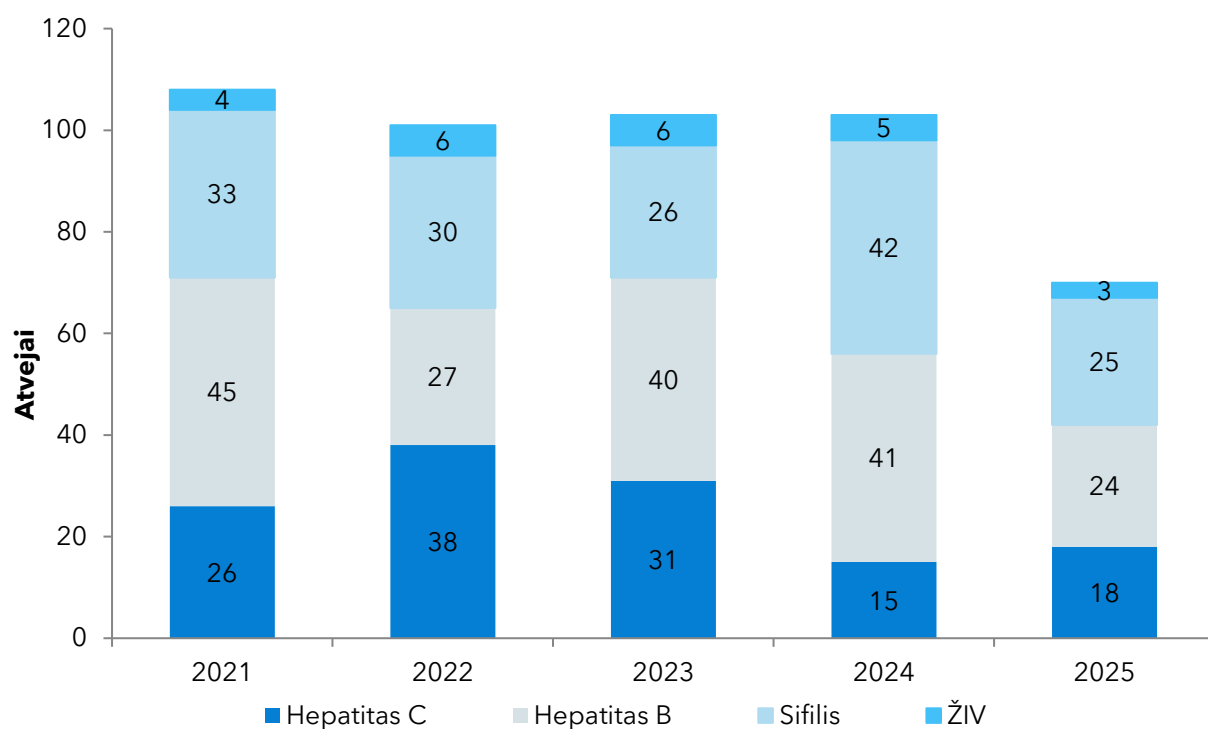
5.1. Patvirtinti infekcijų žymenys

Registro duomenimis, 2025 m. ištirus 118 574 donacijų kraujo mėginius serologiniais tyrimo metodais dėl hepatito B paviršinio antigeno (HbsAg), hepatito C viruso antikūnų (anti-HCV), virusų ŽIV-I, ŽIV-II antikūnų ir ŽIV-I antigeno (ag / anti ŽIV), sifilio sukėlėjo antikūnų (anti-TP) ir molekuliniais tyrimo metodais dėl virusų ŽIV ribonukleino rūgšties (ŽIV RNR), hepatito B viruso dezoksibinonukleino rūgšties (HBV DNR) ir hepatito C viruso ribonukleino rūgšties (HCV RNR), patvirtinti 70 infekcijų žymenys (2024 m. – 103 žymenys) (12 lentelė).

12 lentelė. Patvirtinti infekcijų žymenys 2025 m.

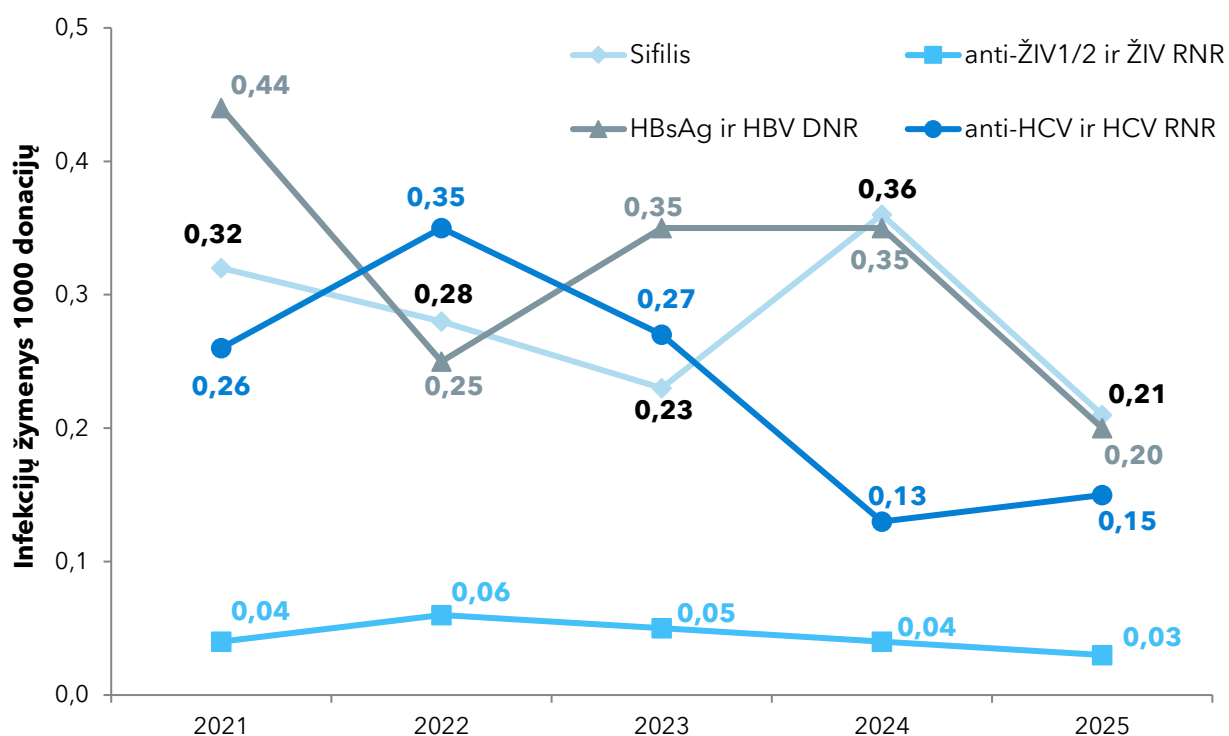
Infekcija Tyrimas	Sifilis (anti-TP)	HBV (HbsAg / HBV DNR)	HCV (anti-HCV / HCV RNR)	ŽIV (anti-ŽIV1/2 / ŽIV RNR)	Iš viso
Serologinis	25	21	16	3	65
Molekulinis	–	3	2	0	5
Iš viso	25	24	18	3	70

Visų infekcijų skaičius per pastaruosius penkerius metus (2021–2025 m.) sumažėjo nuo 108 atvejų iki 70 atvejų: labiausiai tarp kraujo donorų sumažėjo HBV infekcijos – nuo 45 iki 24 atvejų (22 pav.).

22 pav. Infekcijų žymenys tarp kraujo donorų 2021-2025 m.

Per pastaruosius penkerius metus (2021-2025 m.) sumažėjo visų infekcijų žymenų rodiklis 1 000 donacijų: HCV žymenų atitinkamai nuo 0,26 iki 0,15, HBV - nuo 0,44 iki 0,20 (23 pav.).

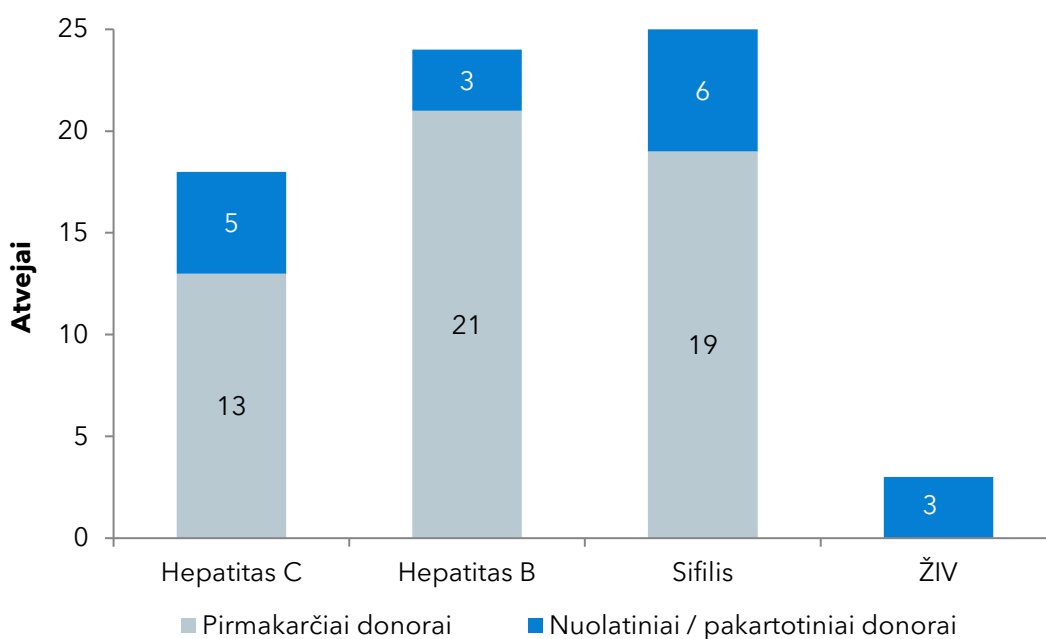
23 pav. Infekcijų žymenys 1 000 donacijų 2021-2025 m.

5.2. Infekcijų pasiskirstymas tarp kraujo donorų

Infekcijų pasiskirstymas tarp kraujo donorų apžvelgiamas pirmakarčių donorų ir nuolatinių / pakartotinių donorų imtyse.

Registro duomenimis, 2025 m. užregistruoti 10 078 pirmakarčiai donoriai (iš jų 2 510 donoriai patenka ir į nuolatinių donorų imtį, nes per ataskaitinį laikotarpį donavo ir pakartotinai) ir 50 661 nuolatiniai / pakartotiniai donoriai.

Pagal infekcijas tarp kraujo donorų daugiausia patvirtinta sifilio žymenų (25 atvejai), iš kurių pirmakarčiams – 19, nuolatiniais / pakartotiniams – 6 atvejai bei hepatito B žymenų (24 atvejai): 21 – pirmakarčiams, 3 – nuolatiniais / pakartotiniams. Mažiausia patvirtinta ŽIV infekcijos žymenų – 3 atvejai nuolatinių / pakartotinių donorų imtyje (24 pav.).

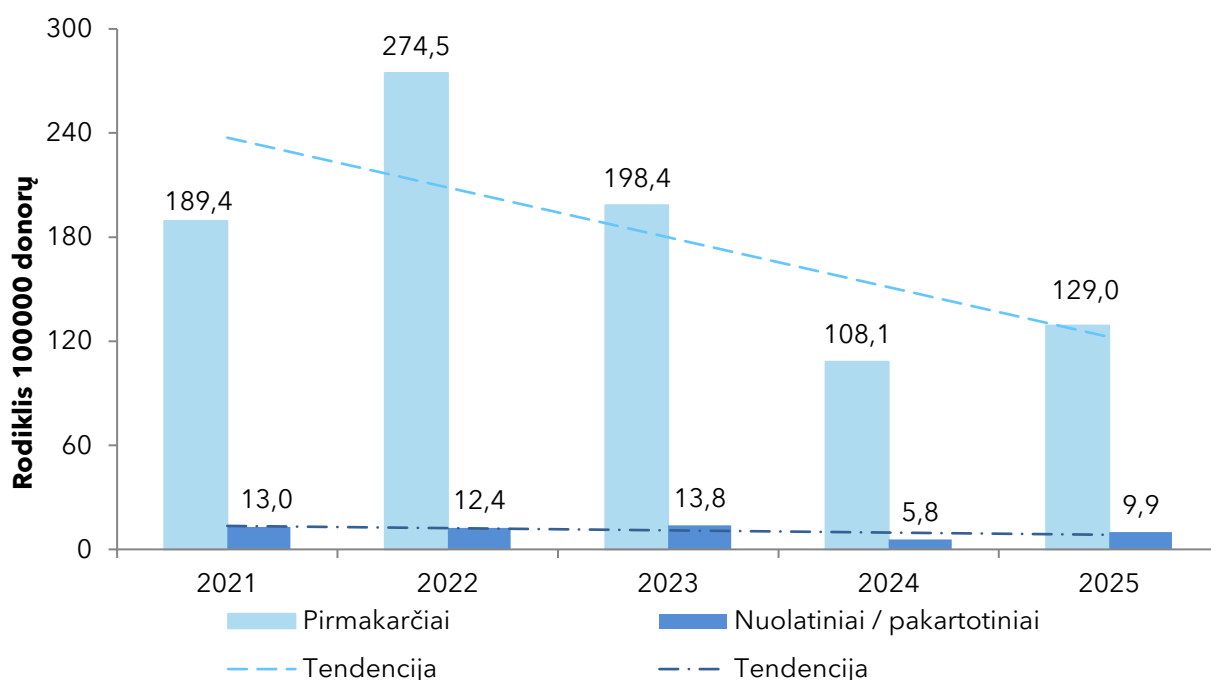
24 pav. Infekcijų žymenų atvejų pasiskirstymas tarp pirmakarčių ir nuolatinių / pakartotinių donorų 2025 m.

Analizuojant infekcijų žymenų paplitimą tarp pirmakarčių ir nuolatinių / pakartotinių donorų, matoma, kad dauguma infekcijų žymenų patvirtinta pirmakarčiams donatorams – 53 atvejai (75,7 proc. visų infekcijų žymenų): hepatito C – 13 atvejų, hepatito B – 21 atvejis, sifilio – 19 atvejų (13 lentelė).

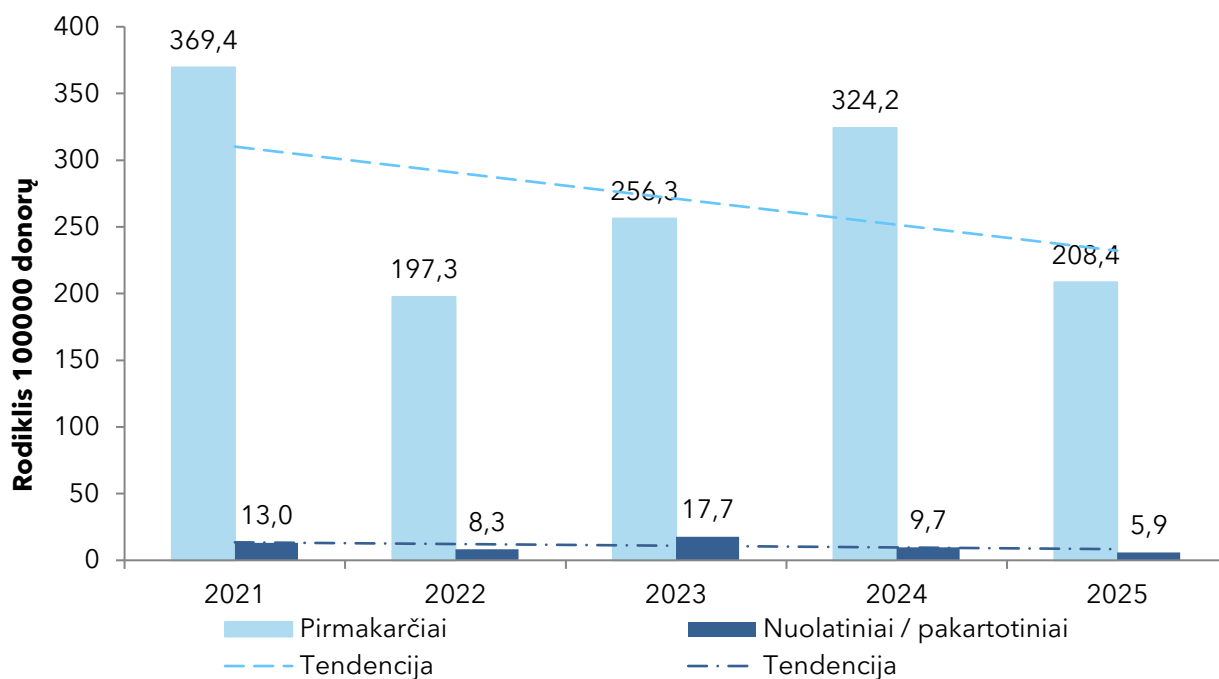
13 lentelė. Infekcijų žymenys tarp pirmakarčių ir nuolatinių / pakartotinių donorų 2025 m.

Infekcijų žymenys	Pirmakarčiai donorai (N = 10078)			Nuolatiniai / pakartotiniai donorai (N = 50661)			
	pirminės donacijos (n = 10078)	Iš viso atv.	Proc. nuo N	pakartotinės donacijos (n = 108496)	Iš viso atv.	Proc. nuo n	Proc. nuo N
anti-HCV (hepatitas C)	13	13	0,13	3	5	< 001	0,01
HCV RNR (hepatitas C)	0			2			
HbsAg (hepatitas B)	21	21	0,21	0	3	< 0,01	0,006
HBV DNR (hepatitas B)	0			3			
anti-TP (sifilis)	19	19	0,19	6	6	< 0,01	0,012
anti-ŽIV1/2 (ŽIV infekcija)	0	0	0	3	3	< 0,01	0,006
ŽIV RNR (ŽIV infekcija)	0			0			
Iš viso	53	53	0,53	17	17	0,016	0,034

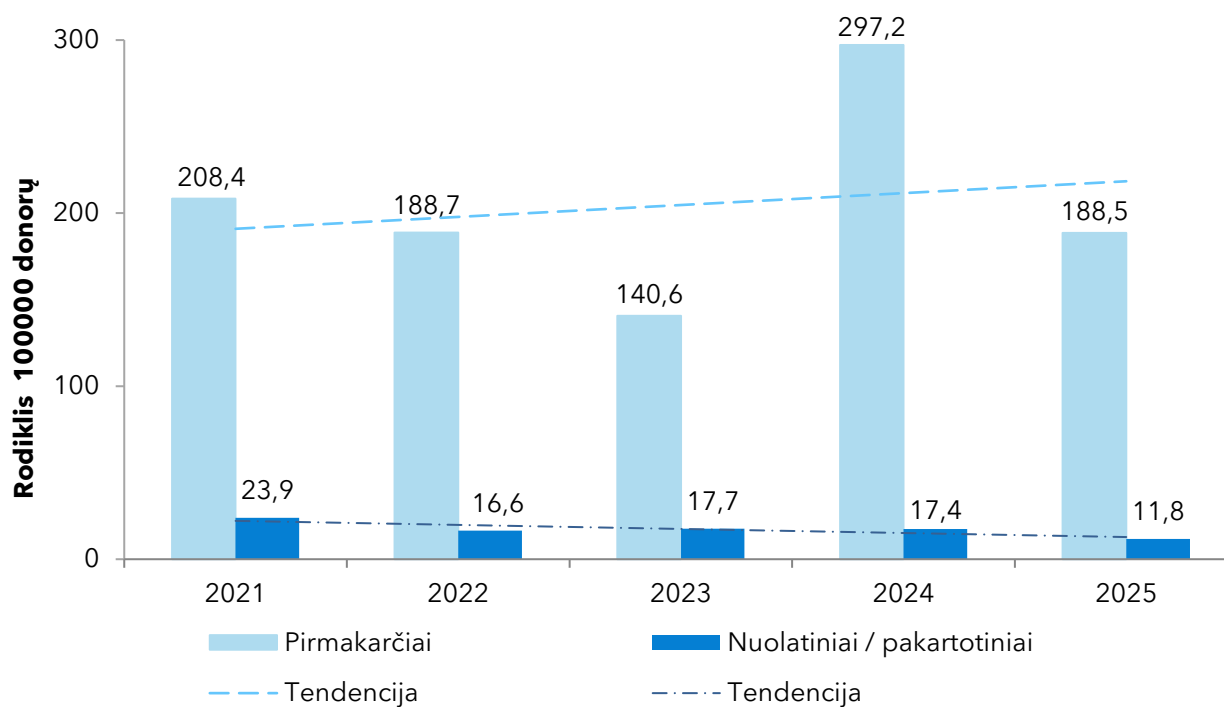
2025 m., palyginti su 2024 m., HCV infekcijos žymenų dažnis padidėjo tiek tarp pirmakarčių, tiek tarp nuolatinių / pakartotinių donorų: atitinkamai nuo 108,1 iki 129,0 atvejo 100 tūkst. donorų ir nuo 5,8 iki 9,9 atvejo 100 tūkst. donorų. Taip pat tarp nuolatinių / pakartotinių donorų padidėjo ŽIV žymenų dažnis - nuo 3,9 iki 5,9 atvejo 100 tūkst. donorų. Tuo tarpu tarp pirmakarčių donorų ŽIV žymenų nebuvo patvirtinta (25-28 pav.).

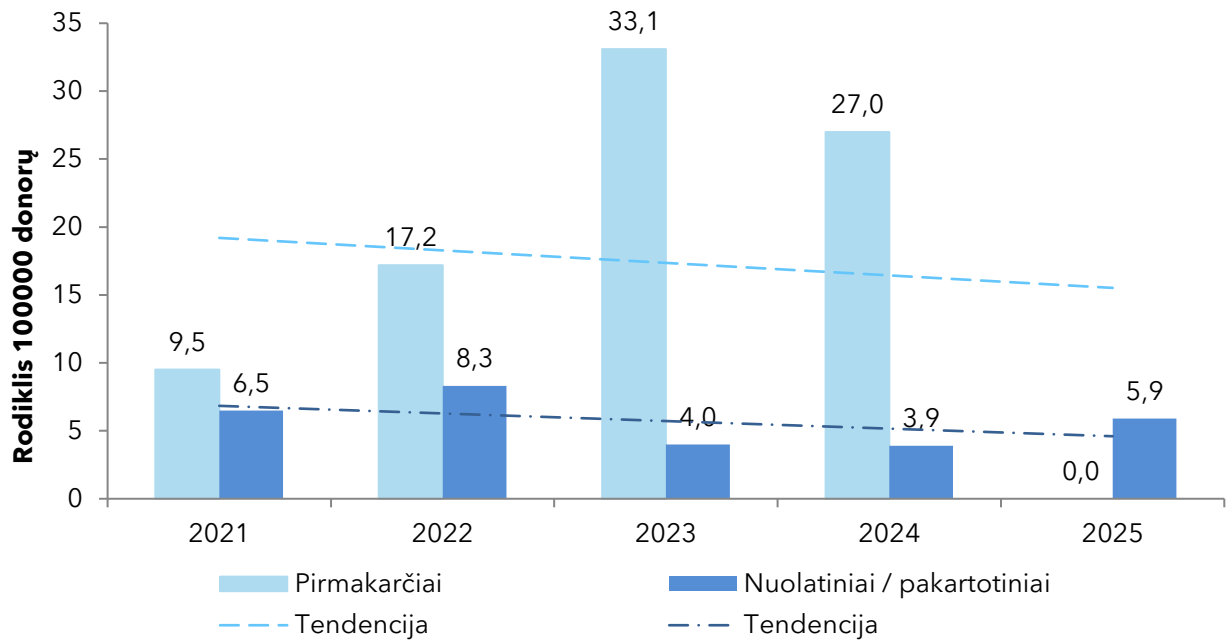
25 pav. Anti-HCV ir HCV RNR dažnis tarp pirmakarčių ir nuolatinių / pakartotinių kraujo donorų 2021–2025 m.

26 pav. HbsAg ir HBV DNR dažnis tarp pirmakarčių ir nuolatinių / pakartotinių kraujo donorų 2021-2025 m.

27 pav. Anti-TP dažnis tarp pirmakarčių ir nuolatinių / pakartotinių kraujo donorų 2021-2025 m.

28 pav. Anti-ŽIV1/2 ir ŽIV RNR dažnis tarp pirmakarčių ir nuolatinių / pakartotinių kraujo donorų 2021–2025 m.

Infekcijų žymenų dažnio tarp pirmakarčių ir nuolatinių / pakartotinių donorų pokyčio per pastaruosius penkerius metus (2021–2025 m.) analizė rodo, kad visų infekcijų, išskyrus ŽIV 2025 m., žymenų dažnis (atvejai 100 tūkst. donorų) tarp pirmakarčių donorų buvo didesnis nei tarp nuolatinių / pakartotinių.

Literatūra

1. Lietuvos Respublikos kraujo donorystės įstatymas.
2. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2020 m. spalio 19 d. įsakymas Nr. V-2297 „Dėl neatlygintinos kraujo donorystės propagavimo 2021–2025 metų programos patvirtinimo“.
3. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 1998 m. gruodžio 7 d. įsakymas Nr. 713 „Dėl kraujo donorų registro nuostatų patvirtinimo“.
4. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2005 m. vasario 4 d. įsakymas Nr. V-84 „Dėl kraujo ir kraujo sudėtinių dalių donorų sveikatos tikrinimo ir donorų kraujo ir kraujo sudėtinių dalių paėmimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.
5. Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro 2014 m. spalio 13 d. įsakymas Nr. V-1060 „Dėl kraujo ir jo sudėtinių dalių donorų ištyrimo dėl infekcijų žymenų tvarkos aprašo patvirtinimo“.
6. PSO 2021 m. pasaulinė kraujo saugos ir prieinamumo ataskaita. Prieiga per internetą: <<https://www.who.int/publications/i/item/9789240051683>>.
7. PSO informacinis pranešimas. Prieiga per internetą: <<https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/blood-safety-and-availability>>.